

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
Toimintakertomus 2004

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2005

Toimitus Ritva Paananen ja Sirkka Rautoja
Julkaisuluettelo Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Toimintakertomus 2004

Sisällysluettelo

1. Johdon katsaus	5
1.1 Toimintaympäristö	5
1.2 Tuloksellisuus ja vaikuttavuus	6
1.3 Henkisten voimavarojen hallinta	8
2. Tuloksellisuuden kuvaus	9
2.1 Kielentutkimus	10
Sanakirjahankkeet	11
Kielen käytön ja vaihtelun tutkimushankkeet	12
2.2 Kielenhuolto	15
Suomen kielen huolto	16
Ruotsin kielen huolto	18
Saamelaiskielten huolto	20
Romanikielen huolto	20
Viittomakielen huolto	20
2.3 Tietohuolto	20
Arkistot ja aineistot	21
Kirjasto	21
2.4 Johtaminen, hallinto ja kehittämistyö	23
Kehittämistyö	23
Uusien toimitilojen suunnittelu	24
Henkilöstö- ja taloushallinto	25
Tiedottaminen ja julkaiseminen	25
2.5 Kääntäjien tutkintolautakunta	25
3. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	26
Työhyvinvointi	26
Henkilöstökoulutus	27
4. Talous	28
5. Julkaisut 2004	33

1. Johdon katsaus

1.1 Toimintaympäristö

Kielen ja kieliyhteisön muutokset ovat luonteeltaan jatkuvia ja useimmiten pitkäkestoisia. Kun arvioidaan ympäristön vaikutusta Kotimaisten kielten tutkimuskeskukseen (myöhemmin Kotus) ja tutkimuskeskuksen reagointia ympäristöönsä, muutosten luonne on otettava huomioon. Kielen elämän edellytykset tai itse kieli eivät muutu neljännesvuosittain, vaikka yksittäiset ilmiöt voivat antaa vaikutelman nopeastakin kehityksestä. Sen sijaan toiminnan ulkoiset edellytykset voivat muuttua lyhyessäkin ajassa.

Toimintaympäristöä tarkasteltaessa on syytä kiinnittää huomio ainakin viiteen seikkaan:

- ◆ kieliyhteisöjen suhteiden muutokset ja Suomen kielelliset muutokset viime vuosikymmenen aikana
- ◆ kielipolitiikan rooli yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja keskustelussa
- ◆ tutkimusjärjestelmää koskeva keskustelu ja tulosohjauksen vahvistuminen valtionhallinnossa
- ◆ työn luonteen muuttuminen erityisesti tietotekniikan kehityksen ansiosta sekä
- ◆ henkilöstön voimavarojen hallinnan ja kehittämisen haasteet nykyisissä työyhteisöissä.

Kaksi ensimmäistä koskevat Kotuksen toiminnan sisältöjä ja tuotoksia, muiden kohdalla on kysymys lähinnä toiminnan edellytyksistä ja toimintatavoista.

Globalisoituminen, Euroopan unionin ja Euroopan maiden monentasoinen yhteistyö sekä Suomen sisäiset muutokset ovat sidoksissa toisiinsa. Nykytilanteessa erityisesti englannin asema lingua francana on vahvistunut. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että esimerkiksi tiedeyhteisössä ja yritysissä englannin kieltä käytetään arjessa enemmän kuin koskaan. Tämä kehitys on lisännyt keskustelua kielten asemasta ja rinnakkainelosta, joka on aina ollut suurella osalla maailmaa tyypillinen piirre mutta josta useissa länsimaissa, myös Suomessa, on vasta viime vuosikymmenellä tultu tietoisemmaksi kuin aiemmin. Maassamuutto ja maahanmuutto ovat muuttaneet ja muuttavat kuvaa Suomen kielikartasta. Suomessa käytettäviä kieliä on enemmän kuin ennen, ja suomen- ja ruotsinkieliset ympäristöt muuttuvat nekin, kun väestö muuttaa kasvukeskuksiin, kaupunkeihin ja kaupunkien liepeille. Tarvitaan monenlaista kielitietoa ja erilaisia tarkastelutapoja. Kiinnostus kielten historiaan ja sukuhistoriaan sekä ylipäätään omaan kulttuuriin on lisännyt myös kielentutkimuksen tulosten kysyntää.

Suomen kielilainsäädännön muutokset vuonna 2004 ja kielikysymysten esilläolo kaikkialla Euroopassa ovat lisänneet kielipoliittisen toiminnan tarvetta ja näkyvyyttä. Kotus on ollut mukana uuden kielilain ja siihen liittyvän lainsäädännön valmistelussa sekä näiden toteutumista seuraavan kieliainineuvottelukunnan työssä. Myös muussa kielioloja

käsittelevässä työssä Kotuksen rooli on viime vuosina vain korostunut. Niin ikään Pohjoismaiden ja muun Euroopan kielentutkimuslaitosten kanssa tehtävä kielipoliittinen yhteistyö on käynyt entistä tärkeämmäksi, koska kansalliskielten on entistä vahvemmin korostettava rooliaan yhteiskunnan kaikilla aloilla ja vähemmistökielten vahvistettava asemaansa äidinkielenä monien äidinkielten joukossa.

Tutkimusjärjestelmää koskeva keskustelu ja tulosoajauksen vahvistuminen valtionhallinnossa on ollut vuonna 2004 erityisen ajankohtaista. Valtion tiede- ja teknologianeuvosto käynnisti vuonna 2003 julkisen sektorin rakenteellista kehittämistä koskevan selvitys- ja arviointityön. Erillisselvityksen valtion tutkimuslaitoksista teki professori Jussi Huttunen. Humanistisen tutkimuksen osalta selvityksessä ei esitetty suuria muutoksia. Sen sijaan selvitys esitti Kotuksen toimintaedellytysten vahvistamista niin, että koko laitoksen rahoitus saataisiin toimintamenorahoituksen piiriin, mikä tukee hyvin myös opetusministeriön ja laitoksen omaa kantaa. Opetusministeriön alaisten laitosten tulosoajaustyöryhmä on vuonna 2004 edistänyt tulosalueiden ja -indikaattorien määrittämistä kunkin laitoksen toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla ja keskustellut muutenkin suunnittelun ja raportoinnin tarpeista. Ryhmän työ valmistuu vuonna 2005.

Tutkijantyön luonne on muuttunut erityisesti tietotekniikan kehityksen ansiosta. Pääsy erilaisiin aineistoihin on entistä helpompaa. Sanakirjojen rakenteisten toimitusjärjestelmien kehittäminen on viime vuosina ollut Kotuksen omia innovaatioita. Uusien järjestelmien käyttöönotto on muuttanut sanakirjatyötä sekä avannut ja monipuolistanut mahdollisuuksia käyttäen laajojakin aineistoja. Myös tarve aineistojen saamiseksi verkkoon tutkijoiden ja muidenkin ulottuville on lisääntynyt. Tilanne vaatii jatkuvaa tietoteknisen kehityksen seuranta ja sen arviointia, missä määrin ja mitä aineistoja voi sähköistää ja millaisia menetelmiä työssä kannattaa käyttää.

Henkilöstön voimavarojen hallinnan ja kehittämisen haasteet ovat saaneet valtionhallinnossa ja kaikissa laitoksissa huomiota aiempaa selvemmin. Lähtitulevaisuudessa siirtyä eläkkeelle paljon kokeneita työntekijöitä, ja toisaalta uusi eläkejärjestelmä kannustaa pysymään työelämässä pitempään. Henkilöstön jaksaminen ja ammattitaidon ylläpitäminen on aiemminkin ollut menestyksellisen toiminnan edellytys, mutta viime vuosina siihen on syystä kiinnitetty yhä enemmän huomiota. Myös uusien tutkijoiden rekrytointi on haastavaa, jotta saadaan sekä varmistettua hankkeiden eteneminen että mahdollisuudet joustavien toimenkuvien synnyttämiseen; tutkijoilta edellytetään yhä enemmän ennakkoluulottomuutta toimia muuttuvissa oloissa ja erilaisissa hankkeissa. Tutkijankoulutuksen saaneita ja tutkimustyöstä kiinnostuneita ihmisiä on edelleen humanistisilla aloilla tarjolla, ja hyviä hakijoita on toistaiseksi riittänyt.

1.2 Tuloksellisuus ja vaikuttavuus

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus saavutti hyvin vuodeksi 2004 laaditun toimintasuunnitelman ja tulossopimuksen tavoitteet. Julkaisullaan ja asiantuntijatyöllään Kotus osallistuu kielestä käytävään keskusteluun julkisuudessa ja erilaisilla foorumeilla ja vaikuttaa kielentutkimuksen kentällä ja yhteiskunnassa laajemminkin.

Kielentutkimus

Vuosi 2004 oli suomen kielen historiassa merkittävä vuosi. Kotuksen ja Helsingin yliopiston suomen kielen laitoksen yhteistyönä valmistui lähes 2000-sivuinen *Iso suomen kielioppi*. Kielioppi saavutti suuren suosion: sen ensimmäinen painos myytiin muutamassa viikossa loppuun, ja se sai laajaa huomiota julkisuudessa. Kieliopin vastaanotto osoitti sen tarpeellisuuden tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden keskuudessa ja myös sen, että oman kielen rakenne ja ominaispiirteet kiinnostavat suurta yleisöä. Kieliopin ilmestyminen heijastuu välittömästi sekä tutkimukseen että yliopisto- ja kouluopetukseen, ja sen vaikutus on erittäin pitkäaikainen.

Myös monissa muissa tutkimushankkeissa saavutettiin merkittäviä tuloksia. Näistä mainittakoon erityisesti yksi: suomalais-virolais-karjalaisen yhteistyön tuloksena ilmestyi Itämerensuomalaisen kielikartaston, *Atlas Linguarum Fennicarum* -teoksen, ensimmäinen osa. Teos kuvaa kielentutkimuksen keinoin pohjoisen Itämeren yhteisyyden luonnetta ja palvelee lähinnä tutkijoita. Sanakirjoista ilmestyi *Suomi–ruotsi-suursanakirjan* 2. laitos, joka tehtiin yhteistyössä WSOY:n kanssa. Myös muita julkaisuja ilmestyi entiseen tapaan. Kolme Kotuksen tutkijaa puolusti vuonna 2004 väitöskirjaansa.

Kaikille tutkimushankkeille on ollut leimallista tiivis kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö. Erityisesti puhutun kielen tutkijat ja nimistötutkijat ovat verkostoituneet hyvin myös kansainvälisesti. Niin ikään vuonna 2004 käynnistynyt korpuksia koskeva kieli-tekniologinen työ on sidoksissa moniin muihin kansallisiin ja kansainvälisiin hankkeisiin. Kaikkiaan Kotuksen tutkijoiden verkottuminen on vuosi vuodelta lisääntynyt. Liikkuvuutta ja kansainvälisyyttä on silti syytä lisätä.

Kielenhuolto

Kielenhuollossa on ollut vuonna 2004 kaksi keskeistä piirrettä: kielipolitiikan ja äidinkielten aseman esillä pitäminen eri yhteyksissä ja Internetin tarjoamien mahdollisuuksien hyväksikäyttäminen kielineuvonnassa. Kielenhuollon keskeisenä tavoitteena onkin kieltä koskevan tiedon tuottaminen ja sen saaminen kaikkien ulottuville. Ruotsinkielinen Suomi on keskustellut vilkkaasti ruotsin kielen toimintaohjelman kysymyksenasetteluista ja ruotsin kielen asemasta Suomessa. *Kielikello* ja *Språkbruk* ovat levinneet laajalle ja vaikuttavat monilla työpaikoilla ja kouluissa. Ylipäätään kielenhuollon näkyvyys on hyvä, ja kielenhuoltajat esiintyvät aktiivisesti sekä täsmäyleisöille että suurelle yleisölle. Erityisen tiivistä yhteistyötä on tehty lehdistön kanssa. Merkittävä uusi avaus oli inarinsaamen huollon ja tutkimuksen käynnistäminen Kotuksessa.

Julkisessa keskustelussa esitetään usein lähes vaatimuksena, että kielenhuollon ja koko Kotuksen pitäisi puuttua suomalaisten kielenkäyttöön, siis myös puhuttuun kieleen, ja korjata sen ”virheitä”. Kielenhuollon ja -tutkimuksen keskeisiä tehtäviä on viestittää kaikissa yhteyksissä, mitä kieli on ja miten se toimii, ja tehdä näkyväksi sitä, että kielen muuttuminen on luonnollinen asia. Vaikka tutkijat tekevät parhaansa tämän asian esille tuomisessa, ei sen välittämisessä suurelle yleisölle aina onnistuta.

Tietohuolto

Tietotekniikan merkitys kaikissa hankkeissa on korostunut entisestään. Atk-asiantunteumuksen rooli ja tietotekniikan jatkuva seuraaminen on Kotuksen hankkeiden perusta ja välttämätön edellytys. Tämä koskee tutkimushankkeita, sanakirjojen toimitustyötä, kielenhuoltoa ja kaikkea aineiston saatavuuteen ja järjestelyyn liittyvää toimintaa.

Aineistojen saatavuus parantui vuonna 2004 merkittävästi, kun saatiin sähköiseen muotoon suuri määrä uusia kielentutkimusaineistoja. Erilaisia hakemistoja kehitettiin ja saatettiin siten vanhoja aineistoja paremmin käyttäjien ulottuville. Ääninauhoitteiden digitoinnissa tavoitteet ylitettiin. Myös kirjaston tavoitteet toteutuivat hyvin. Kirjaston saama spontaani asiakaspalaute on ollut erittäin myönteistä, ja kirjaston käyttäjät pitävät kokoelmia laadukkaina.

Sähköistäminen on parantanut selvästi aineistojen saatavuutta ja käytettävyyttä. Kotuksen arkistot ovat laajat, ja ne on koottu eri aikoina. Siten niiden kehittäminen on haastavaa, ja aineistoista osankin saaminen sähköiseen muotoon kysyy aikaa ja varoja. Vaikka paljon on tehtävää, arkistojen nykytilaa voi pitää hyvänä. Ne palvelevat asiakkaita hyvin. Keskeisenä tehtävänä on edelleen parantaa niiden tunnettuutta.

1.3 Henkisten voimavarojen hallinta

Työhyvinvoinnin edistäminen on kirjattu Kotuksen tulossopimukseen. Kotus on osallistunut valtionhallinnon Kaiku-hankeeseen ja suunnitellut vuoden aikana työhyvinvointikoulutusta. Uuden palkkausjärjestelmän tultua käyttöön edellisenä vuonna on järjestetty kehityskeskustelukoulutusta, johon koko henkilöstö on osallistunut. Johdon edustajat ovat syksystä lähtien osallistuneet johtamisen erityisammattitutkintoon tähtäävään Jet-koulutukseen. Henkilöstön fyysistä hyvinvointia tuetaan monin tavoin.

Kotus on houkutteleva ja mahdollisuuksia tarjoava työpaikka, ja tämä seikka vaikuttaa myönteisesti koko työyhteisössä. Henkilöstö on motivoitunutta ja työstään innostunutta. Eläkkeelle siirrytään huomattavasti myöhemmin kuin työpaikoilla keskimäärin. Vaihtuvuutta on suhteellisen vähän, mikä ei sinänsä ole tavoiteltavaa, koska vaihtuvuus takaa osaltaan myös uusiutumista.

2. Tuloksellisuuden kuvaus

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen yleisenä tavoitteena on lisätä tunnettuuttaan ja laajentaa yhteistyötä erityisesti kieltä ammatikseen käyttävien piirissä. Tutkimuslaitoksen luonteeseen kuuluu, että sen toiminta tulee tunnetuksi tieteellisten ja yleistajuisten julkaisujen, esitelmien ja luentojen, asiantuntijatehtävien sekä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön ja osallistumisen kautta. Kotuksen toiminnan tunnettuudessa keskeisessä asemassa ovat myös monipuoliset paperimuotoiset ja sähköiset arkistoaineistot sekä ainutlaatuinen kirjasto. Tunnettuutta ja tuloksellisuutta käsitellään lähemmin kunkin tulosalueen – kielentutkimuksen, kielenhuollon ja tietohuollon – tulosten kuvauksessa ja arvioinnissa.

Kielen ammattilaiset, esimerkiksi tutkijat, opettajat, kääntäjät ja tiedottajat, ovat olleet kosketuksessa Kotukseen ja saaneet tietoa sen toiminnasta monin tavoin ja monien kanavien kautta. Erilaista tietoa kaikista Kotuksen ohjelmaan kuuluvista kielistä on lisätty kotisivuille, kielenhuollon lehdet *Kielikello* ja *Språkbruk* samoin kuin *Hiidenkivi*-julkaisu ovat tuoneet kielentutkimusta myös suuren yleisön tietoisuuteen, ja esitelmät ja koulutus ovat tavoittaneet säännöllisesti työkseen kirjoittavia. Opettajien kautta Kotuksen toiminta on ulottunut myös kouluihin, ja osa äidinkielenopettajista on hyödyntänyt jatkuvasti Kotuksen kotisivuja ja muita aineistoja. Kotuksen sivuilla (www.kotus.fi) käydään muutenkin ahkerasti.

Kieltä ammatikseen käyttävien piiri on kuitenkin laaja, ja monissa nykytehtävissä edellytetään kirjoittamis- ja tekstitaitoja. On siten vielä runsaasti ammattiryhmiä, joilla voisi olla enemmänkin tietoa siitä, mitä Kotus tekee. Kotuksen työn sisältöjen tunnetuksi tekeminen vaatii siis jatkuvia ponnisteluja.

Taulukko 1. Henkilötyövuodet tulosalueittain

Kielentutkimus	44
Kielenhuolto	27
Tietohuolto	24
Johtaminen, hallinto ja kehittäminen	13
Yhteensä	108

Taulukko 2. Julkaisujen tilastotietoja sivumäärinä 1995–2004

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Sanakirjat	3 124	3 901	3 899	2 393	1 418	1 317	462	1 169	5 209	1 791
Lehdet	288	304	340	307	300	626	609	651	650	671
Muut julkaisut	1 934	775	7 761	7 300	5 989	8 569	5 643	3 078	3 441	6 710
Yhteensä	5 346	4 980	12 000	10 000	7 707	10 512	6 714	4 898	9 300	9 172

Verkkoaineistot, sähköiset aineistot ja videotallenteet eivät ole mukana tilastoissa.

2.1 Kielentutkimus

(44 htv)

Kotuksen kielentutkimus jakaantuu sanakirjahankkeisiin ja muihin tutkimushankkeisiin, joiden yhteisenä näkökulmana ovat kielen käyttö ja vaihtelu. Suomen romanikielen ja suomalaisen viittomakielen tutkimus on läheisessä yhteydessä kielenhuoltoon, josta erikseen luvussa 2.2.

Taulukko 3. Kotuksen sanakirjahankkeet			
Sanakirja	Työt/tulos 2003	Työt/tulos 2004	Hankkeen kuvaus
Kielitoimiston sanakirja	Sanakirjan viimeistely	Sanakirjan testaus ja tarkistus	Nykysuomen sähköinen sanakirja. Alkanut 1998. Valmistuu vuoden 2005 alussa. 5 työntekijää.
Suomen murteiden sanakirja	390 painosivua, 108 800 sanalippua (Osassa n. 940 s., 340 000 sanalippua)	423 painosivua, 110 900 sanalippua	20-osainen; 7 osaa valmiina (1. osa 1985, 7. osa 2003). 8. osa valmistuu 2007. 10 työntekijää.
Vanhan kirjasuomen sanakirja	88 painosivua, ristiinluku + viimeistely: 190 + 155 painosivua (Osassa n. 945 s.)	90 painosivua, ristiinluku + viimeistely: 55 + 31 painosivua	6-osainen; 2 osaa valmiina (1. osa 1985, 2. osa 1994). 3. osa valmistuu 2006–2007. 3 työntekijää.
Karjalan kielen sanakirja	Käsikirjoituksen tarkistus	Käsikirjoituksen tarkistus ja vedosten oikaisuluku	6-osainen (yht. n. 3 800 s.). 1. osa 1968, 6. osa vuoden 2005 alussa. 3 työntekijää.
Vogulin sanakirja	85 tulostussivua, 331 artikkelia + 256 viittausartikkelia	78 tulostussivua, 278 artikkelia + 186 viittausartikkelia	2-osainen. Alkanut 1970–1974, jatkunut 1982–. Valmistuu 2010. 1 työntekijää.
Tšeremissin sanakirja	174 tulostussivua, 410 artikkelia	147 tulostussivua, 534 artikkelia	1-osainen. Alkanut 1981. Valmistuu 2006–2008. 1 työntekijä.
Ordbok över Finlands svenska folk mål	2 600 artikkelia, tarkistettiin n. 6 700 artikkelia. (Osassa n. 620 s., 16 500 artikkelia)	1 422 artikkelia, tarkistettiin n. 10 000 artikkelia	7-osainen; 3 osaa valmiina (1. osa 1982, 2. osa 1992, 3. osa 2000). 4. osa valmistuu 2006. 4 työntekijää.
Suomi–ruotsi-suursanakirja	Päivitys	Ilmestyi syksyllä 2004	Sanakirjan toinen laitos. Yhteistyöhanke WSOY:n kanssa. Kotuksesta 1 työntekijä.
Saamelaiskielten sanojen alkuperä (Álgu)	Tietokannan suunnittelu ja aineiston tallennus	Tietokannan suunnittelu ja testaus sekä aineiston tallennus	Tietokannasta toimitetaan kaksi erilaista etymologista sanakirjaa. Alkanut 2001. 3 työntekijää.

Sanakirjahankkeet

Kotuksen sanakirjat ovat luonteeltaan ja aikatauluiltaan erilaisia. Tekeillä olevat sanakirjat kuvaavat suomea, ruotsia ja suomen sukukieliä, yleiskieltä ja murteita, nykykieltä ja vanhempia kielimuotoja. Ne ovat myös kooltaan erilaisia: yksiosaisesta 20-osaiseen, yhden toimittajan laatimista kymmenhenkisen toimituksen laatimiin. Myös työn kesto vaihtelee: suurten sanakirjahankkeiden valmistuminen kestää kymmeniä vuosia.

Tieteellisissä sanakirjoissa laatukriteerit ovat erityisen tärkeitä. Kaikissa sanakirjahankkeissa käytetään itsearviointia. Ulkopuolinen, tiedeyhteisön ja sanakirjan käyttäjien, arvio on saatavissa lähinnä uuden sanakirjan ilmestyessä.

Kotuksen sanakirjajulkaisujen määrä vaihtelee vuosittain. Vuonna 2004 ilmestyi *Suomi–ruotsi-suursanakirjan* toinen laitos, joka tehtiin yhteistyössä WSOY:n kanssa. Kaksi hanketta saatiin lähes päätökseen: sähköinen nykykielen sanakirja ja kuusiosainen *Karjalan kielen sanakirja*. Nykykielen sähköinen sanakirja, *Kielitoimiston sanakirja*, saatettiin painovalmiiksi. Sanakirja ilmestyy helmikuussa 2005. Sanakirjan testaus- ja tarkistustyöt työllistivät toimitusta odotetusta poiketen koko vuoden 2004 ajan. *Karjalan kielen sanakirjan* käsikirjoitus toimitettiin suunnitelmien mukaisesti painovalmiiksi. Pitkäkestoisen hankkeen viimeinen osa saatiin näin valmiiksi (1. osa 1968), ja kirja ilmestyy helmikuussa 2005.

Tšeremissin sanakirja edistyi suunnitelman mukaan. *Suomen murteiden sanakirjassa* ja *Vogulin sanakirjassa* tavoitteet hiukan ylitettiin. *Vanhan kirjasuomen sanakirjassa* päästiin tavoitteeseen uusien artikkeleiden kirjoittamisessa; tarkistustyössä tavoitteesta hiukan jäätii. Myös *Ordbok över Finlands svenska folkmål*, suomen ruotsalaismurteiden sanakirja, eteni tavoitteiden mukaisesti.

Varsinaisen toimitustyön lisäksi pohjustettiin myös tulevia hankkeita: Kehitettiin ja testattiin *Saamelaiskielten sanojen alkuperä* -hankkeen (Álgu) tietokantaa sekä jatkettiin aineiston tallentamista. Kartutettiin lähinnä sanoma- ja aikakauslehdistä tehdyin poiminnoin suomen yleiskielen uudissanakokoelmaa.

Työmenetelmien uudistamista jatkettiin. Kun lähes koko *Suomen murteiden sanakirjan* toimitus oli vuoden loppuun mennessä siirtynyt rakenteisen toimitusohjelman käyttöön, suurin osa Kotuksen sanakirjoista toimii nyt rakenteisessa toimitusympäristössä. Ohjelmaa samoin kuin jo aiemmin käyttöön otettua sähköistä karttaohjelmaa kehitettiin edelleen.

Sanakirjojen toimittajat osallistuivat varsinaisen työnsä ohessa Kotuksen tunnettuuden lisäämiseen: he laativat kieltä koskevia artikkeleita (mm. yleistajuisia kirjoituksia *Helsingin Sanomiin*), pitivät esitelmiä ja vastasivat sanastoa koskeviin kyselyihin.

Sanakirjahankkeiden tavoitteet toteutuivat keskimäärin hyvin. Käynnissä olevat sanakirjahankkeet esitellään taulukossa 3. Sanakirjojen toimitustapa vaihtelee, joten tuloksiakin mitataan hankkeissa erilaisin mittarein. Etenemistä mitataan myös vertaamalla vuoden tuloksia edellisten vuosien tuloksiin.

Kielen käytön ja vaihtelun tutkimushankkeet

Muissa tutkimushankkeissa vuosi 2004 oli sikäli poikkeuksellisen tuloksekas, että eräitä pitkäänkin vireillä olleita julkaisuhankkeita saatettiin päätökseen. Vuonna 1995 aloitetun suomen kielen deskriptiivisen kielioppihankkeen tulos, 1 700-sivuinen *Iso suomen kielioppi* ilmestyi. Toinen valmistunut suurjulkaisu oli *Itämerensuomalaisen kielikartaston* 1. osa. Kirjasuomen kehityksen alalta ilmestyi artikkelikokoelma *Yhteistä kieltä tekemässä*, joka on monitieteisen yhteishankkeen päätulos, sekä monografia *Larin Parasken epiikan kielellisestä variaatiosta*. Lisäksi ilmestyi Habermanin maantarkastusluettelon (1627) editio, joka toimii mm. nimistön-tutkimuksen lähteenä.

Kolme tutkijaa väitteli, aiheinaan suomalaisen sukunimistön kehitys, vanhat asutusnimet ja viittomakieliset henkilönnimet.

Tutkimushankkeiden vuositavoitteet toteutuivat keskimäärin hyvin. Hankkeissa on edistetty pitkälle kolmea tieteellistä mutta laajemmallekin yleisölle suunnattua artikkelikokoelmaa: kaupunkinimistöä, arkielämän teksteistä ja Kelan asioinneista. Pitkälle on työstyetty myös tieteellinen monografia Suomen romanikielen äänne- ja muotorakenteesta. Tutkijat osallistuivat entistä aktiivisemmin tiedeyhteisön eri asiantuntijatehtäviin. Hankkeiden hyvää verkostoituneisuutta osoittaa esimerkiksi mukanaolo monitieteisten tutkimushankkeiden suunnittelussa, vaikka haettua rahoitusta ei toimintavuonna saatukaan. Etenkin puhutun kielen ja nimistön tutkimuksessa on paljon kansainvälistä yhteistyötä.

Tutkimustuloksia esiteltiin paitsi tieteelliselle myös suurelle yleisölle ja eri sidosryhmille. Julkisuudessa eniten huomiota sai *Iso suomen kielioppi*, etenkin Helsingin kirjamesujen yhteydessä sekä laajojen sanomalehtiartikkelien ansiosta. Tekstintutkijat julkaisivat alaltaan runsaasti yleistajuisia kirjoituksia, ja myös nimistöntutkijat esiintyivät tiedotusvälineissä ja kirjamesuilla.

Vuonna 2004 ilmestyneiden tieteellisten julkaisujen määrä käy ilmi taulukosta 4.

Taulukko 4. Tieteelliset julkaisut 2004

	Kpl	Sivuja
Sanakirjat ja kielikartastot	2	2 255
Muut monografiat	5	2 942*
Aineistojulkaisut	1	498
Tieteelliset artikkelit ja katsaukset**	33	512
Arvostelut (tieteelliset ja yleistajuiset)	30	94

**Lisätietoja tieteellisistä artikkeleista ja katsauksista

Julkaisu	refereejulkaisu	9
	muu julkaisu	24
Julkaisun kieli	suomi	18
	ruotsi	6
	englanti	8
	saksa	1

* Sivumäärässä ei ole mukana viittomakieltä käsittelevä CD-muotoinen monografia.

Tutkimushankkeiden yhteydessä syntyneet yleistajuiset kirjoitukset esitellään yhdessä muiden tulosalueiden vastaavien kirjoitusten kanssa luvussa 2.2. taulukossa 8.

Yleistajuisia esitelmiä ja esittelyjä pidettiin 30. Haastatteluja ja vastaavia esiintymisiä tiedotusvälineissä oli 34.

Tieteellisistä asiantuntijatehtävistä esitellään erikseen esitelmät (taulukko 5) ja muu toiminta tiedeyhteisössä (taulukko 6).

Taulukko 5. Tieteelliset esitelmät 2004

Kongressiesitelmät, yhteensä		34
Kansainväliset	21	
Kotimaiset	13	
Hanke-esittelyt, seminaarialustukset ja vastaavat		38

Taulukko 6. Tieteelliset asiantuntijatehtävät 2004

Ilmestyneen aikakausjulkaisun tai artikkelikokoelman toimittajuus		1
Toimitusneuvoston jäsenyys		10
Kansainvälisen	4	
Kotimaisen	6	
Refereetehtävä		20
Lausunto tieteellisestä pätevyydestä		2
Vastaväitös, väitöskirjan tai lisensiaatintyön tarkastus		5
Muu opinnäytteen tarkastus*		6
Ohjattavia väitöskirjoja*		16
Muut asiantuntijatehtävät, kuten kongressien järjestelytoimikunnat, johtotehtävät tutkijakouluissa		5
Yliopisto-opetus* noin 160 tuntia, osittain yhteisopetuksena		

* Lisäksi Kotuksella on Helsingin yliopiston kanssa yhteisprofessori, johon kuuluu yliopisto-opetusta ja ohjausta.

Käynnissä olevat sanakirjahankkeet on esitelty taulukossa 3. Seuraavassa esitellään lyhyesti vuonna 2004 käynnissä olleet kielen käytön ja vaihtelun hankkeet yhteistyökumppaneineen sekä hankkeiden keskeiset tulokset toimintavuonna.

- ◆ Suomen kielen deskriptiivinen kielioppi. Kielioppi ilmestyi syksyllä; sitä esiteltiin eri yleisöille. Kotuksen, Helsingin yliopiston ja Suomen Akatemian rahoittama hanke päättyi.
- ◆ Murteiden seuruu. Pitkäaikaishanke yhdessä eri yliopistojen kanssa; toteutetaan enimmäkseen pro gradu -töinä. Ensimmäisen kierroksen tuloksia kokoava loppuraportti valmistui 2004 painokuntoon, toinen seuruukierros meneillään.
- ◆ Asiointikeskusteluhanke 2002–2005. Perustutkimusta kielellisestä vuorovaikutuksesta lähinnä Kelan toimistoissa ja R-kioskeissa, raportoidaan artikkeleina ja Helsingin yliopiston opinnäytetöinä; artikkelikokoelma Kelan asioinneista tekeillä.
- ◆ Tekstintutkimushanke 2001–2005. Tutkitaan ensisijaisesti virkatekstejä konteksteissaan; niistä tekeillä väitöskirja. Toimitettu julkaisukuntoon artikkelikokoelma arkipäivän teksteistä. Verkostossa tutkijoita eri yliopistoista ja eri aineista.

- ◆ Paikannimet ja muuttuva metropoli 2004–2007. Yhteishanke Helsingin yliopiston kaupunkimaantieteen tutkijoiden kanssa, alkanut syyskuussa 2004. Raportoidaan artikkeleina ja opinnäytteinä.
- ◆ Artikkelikokoelma kaupunkinimistöistä. Toimitettu julkaisuvalmiiksi eri yliopistojen kanssa vuosina 2001–2003 toteutetun, pitkälti opinnäytteinä raportoidun hankkeen tuloksista.
- ◆ Paikannimikartasto. Verkkojulkaisu, aineisto valmis, teknistä toteutusta edistetty.
- ◆ Asiakirjanimet. Habermanin maantarkastusluettelon (1627) editio ilmestyi.
- ◆ Suomen kirjakielen kehitys ja vakiintuminen 1800-luvulla. Päättynyt monitieteinen yhteishanke, jonka tuloksista ilmestyi artikkelikokoelma. Meneillään jatkotutkimuksia ja Suomen Akatemian rahoituksella (1 post doc -tutkija) tutkimus 1800-luvun suomennosten roolista kirjakielen kehityksessä.
- ◆ Kotuksen korpuspalvelun kehittäminen 2004–2007. Kieliteknologista tutkimusta sähköisten tekstiaineistojen käytettävyyden parantamiseksi.
- ◆ Itämerensuomalainen kielikartasto. Suomalais-virolais-karjalainen yhteishanke, koordinoidaan Kotuksessa. 1. osa ilmestyi. Jatkuu n. vuoteen 2007. Hankkeeseen osallistuvat Tarton yliopisto, Eesti Keele Instituut (Tallinna) sekä Karjalan Tiedeakatemian kielen, kirjallisuuden ja historian instituutti (Petroskoi).

Edellä mainitun lisäksi on tehty kotimaista ja kansainvälistä tutkimusyhteistyötä (ks. myös kansainvälinen toiminta). Osallistuttiin seuraaviin yhteistyömuotoihin:

- ◆ Institutionaalisen vuorovaikutuksen tutkimusyksikkö Ivty, joka muodostaa Kotuksen, TaY:n sosiologian ja sosiaalipsykologian ja HY:n sosiologian ja suomen kielen laitosten ja tieteiden välisen tutkimusverkoston.
- ◆ Euroopan Tiedesäätiön hanke “Language and social action” (2003–2006). Tutkimusryhmiä 6 maassa, Suomessa TaY ja Kotus, jossa hankkeeseen osallistuu yksi tutkija ja Suomen Akatemian TaY:n kautta rahoittama tutkijatohtori.
- ◆ Huippuyksikköhakemus Suomen Akatemialle HY:n suomen kielen laitoksen ja sosiologian laitoksen sekä TaY:n sosiaalipsykologian laitoksen kanssa.
- ◆ Monitieteinen hankehakemus HY:n suomalais-ugrilaisen laitoksen, suomen kielen laitoksen, arkeologian laitoksen sekä Museoviraston kanssa.
- ◆ HY:n tietojenkäsittelytieteen laitoksen hankehakemus, joka koskee paikannimi- ja murreasana-aineistojen uusia tietoteknisiä käsittelymetodeja.
- ◆ Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkiston monitieteinen julkaisemattoman kirjallisuuden tutkijaryhmä; mm. yhteiset seminaarijärjestelyt.
- ◆ Hanke “Mikael Agricolan teosten tieteellinen editio ja morfosyntaktinen tietokanta”; mukana TY:n suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos, HY:n kirkkohistorian laitos ja Kotus.
- ◆ Grazin, Manchesterin ja Århusin yliopistojen hallinnoima Euroopan romanimurteiden sanastohanke ROMLEX, johon Kotus toimitti Suomen romanimurteiden aineiston.
- ◆ Suomalaisen viittomakielen tutkijat eri yliopistossa ja Kuurojen liitossa: tutkimushankkeen suunnittelua.
- ◆ Kotuksessa työskenteli 6 ulkopuolista tutkijaa, useimmat näistä Suomen Akatemian rahoittamina.

Tutkimushankkeet järjestivät Kotuksessa 5 seminaaria, joissa oli osallistujia eri laitoksista ja eri puolilta maata.

Kansainvälinen toiminta:

- ◆ Yhteistyö Mannheimissa Institut für Deutsche Sprachen (IDS, Mannheim) puhutun kielen tutkijoiden kanssa. Tutkijatapaaminen vuosittain, 2004 IDS:ssä.
- ◆ Järjestetty suomalaisen yhteistyökumppanin kanssa symposium heinäkuussa 2005 Wisconsinissa pidettävään soveltavan kielitieteen maailmankonferenssiin (AILA 2005).
- ◆ ICOS:in (International Council of Onomastic Sciences) kansainvälisen nimistö-kongressin (Pisa 2005) nimistöopetus-sektion valmistelut sekä ICOS:in termityöryhmän jäsenyys.
- ◆ Unkarilais-suomalaisen julkaisusarjan Onomastica Uralican toimitusneuvoston toinen puheenjohtajuus 1999 lähtien; Debrecenin yliopisto ja Kotus allekirjoittivat keväällä sopimuksen uudesta julkaisuhankkeesta.
- ◆ NORNA:n (Nordiska samarbetskommittén för namnforskning) Suomen edustajuus.
- ◆ Kansainvälisten julkaisujen toimitusneuvostojen jäsenyyksiä: Discourse Studies, Journal of Linguistic Anthropology, Rivista Italiana di Onomastica.
- ◆ Osallistuminen Suomessa vuonna 2006 pidettävän kansainvälisen keskusteluanalyysin konferenssin (ICCA-06) järjestelytoimikuntaan.
- ◆ Kaksi kurssia ja yksi esitelmöntikiertue Unkarin yliopistoissa (Budapest, Debrecen, Veszprém) CIMO:n/UKAN:in opettajavaihdon puitteissa.
- ◆ SALETEK-yhteistyö (Nätverk för samisk lexikografi och språkteknologi).

2.2. Kielenhuolto

(27 htv)

Kielenhuolto laatii kieltä koskevia periaatteellisia suosituksia ja ohjeita. Uusia periaatteellisia suosituksia ei kuitenkaan tarvita niin laajasti kuin silloin, kun kirjakieliä kehitettiin aktiivisesti. Nykyisin uusia suosituksia tarvitaan lähinnä oikeinkirjoituksen alalta (standardit, merkit, lainasanat yms.). Tämä kielenhuollon toiminnan muoto on vain pieni osa kaikesta työstä.

Tämän lisäksi kielenhuolto tiedottaa, opastaa, valistaa ja tarjoaa erilaisia palveluja. Erilaiset yleiset kielitietoa ja -tietoisuutta lisäävät esitelmät ja kirjoitukset ovat yhä suurempi osa työtä. Kielenkäyttäjille tarjotaan erilaisia välineitä, oppaita, verkkosivuja, sanakirjoja ym. joiden avulla kannustetaan omatoimiseen kielen kehittämiseen. Verkkosivuilla tarjotaan yhä enemmän ohjeita ja muuta valistusta; tämä näyttäisi vähentävän puhelinneuvonnan tarvetta. Suomalaiset ovat hyvin kiinnostuneita kielestä, ja siksi kysyntää hyvin monipuoliselle tiedolle on entistä enemmän. Kielenhuoltajat ovat paljon esillä mm. tiedotusvälineissä.

Kielenhuolto tarjoaa erilaisia palveluja: neuvontaa, kursseja, tekstikonsultointia, tekstien tarkistusta. Yksittäiset puhelin- tai sähköpostineuvot ovat maksuttomia, kurssit ja tekstien tarkistukset maksullisia. Maksullisten palvelujen osuus on vakiintunut; niiden sisältöjä kehitetään ja uudistetaan jatkuvasti. Joillakin aloilla parhaaseen tulokseen päästään kielenhuoltajien ja muiden ammattilaisten yhteistyön avulla. Siksi monialainen yhteistyö ja tiedonvaihto ovat tärkeitä työmuotoja.

Kielenhuolto tarvitsee tuekseen soveltavaa tutkimusta ja seurantaa. Kieliyhteisö, viestintämuodot ja kielenkäyttötavat ja kielirekisterit muuttuvat jatkuvasti, joten kielenhuolto ei voi nojata vanhoihin kuvauksiin. Tutkimuksen ja seurannan tarve on tunnistettu ja tavoitteena on vahvistaa soveltavan kielenkäytön tutkimuksen asemaa.

Kaikissa läntisissä maissa käydään samankaltaista kielikeskustelua, joten kansainvälinen yhteistyö ja tiedonvaihto ovat tärkeitä.

Tutkimuskeskuksessa huolletaan suomea, ruotsia, saamelaiskieliä (pohjoissaamea ja inarinsaamea), romania ja viittomakieliä. Näiden kielten tilanteet ovat hyvin erilaiset, siksi niiden huoltokin keskittyy erilaisiin asioihin.

Koska kielenhuolto reagoi ajankohtaisiin asioihin, sen työhön tulee vuoden mittaan monia sattumanvaraiselta vaikuttavia kimmokkeita. Maailmantapahtumat voivat nostaa yksittäisiä ilmauksia ja nimiä esiin, ja näiden taustojen ja käyttötapojen selvittäminen on olennainen osa työtä. Tämä tietää kielenhuollolle näkyvyyttä, mutta vaikeuttaa toiminnan suunnitelmallista etenemistä.

Suomen kielen huolto

Kielenhuolto näkyi runsaasti julkisuudessa. Radio- ja lehtihaastatteluissa keskusteltiin erityisesti kahdesta teemasta: miten käy suomen kielen kansainvälistyvässä maailmassa ja miten käy kirjakielen normien hallinnan. Kummassakin keskustelussa on kyse kielen ja kielimuotojen aseman muutoksesta ja muutoksen tulkinnasta. Kysymyksenasettelu heijastaa myös kielikeskustelulle tyypillistä uhkakuvien retoriikkaa: yksittäiset esiintymät nähdään järjestelmää ja olemassaoloa uhkaavina, ei kehityksenä, valintoina tai yksittäistapauksina. Suuri osa kielenhuollon puheenvuoroista on pyrkinyt analysoimaan muutosta ja hakemaan erilaisia tulkintoja.

Suomen kielen asemasta keskusteltiin monessa yhteydessä. Suomen kielen lautakunta järjesti oman seminaarinsa aiheesta marraskuussa ja pyrki käynnistämään keskustelua siitä, millaisia kielipoliittisia toimia tarvitaan. Lautakunta otti kantaa sen puolesta, että yliopistot turvaisivat riittävän äidinkielen viestinnän opetuksen myös uudessa tutkintojärjestelmässä. Samoja teemoja pohditaan kaikissa Pohjoismaissa ja niiden kielenhuoltoelimissä. Pariisissa pidetty Efnil-järjestön (European Federation of National Institutions for Language) kokous keskittyi kielten välisiin suhteisiin, yhteiseen termityöhön ja käännöskieleen.

Kielen normien merkitys ja hallinta ovat tulleet yleisen keskustelun osaksi siksi, että kielen eri varieteettien asema on muuttunut. Ei ole yhtä julkisuuden lajia, jossa kaikki osapuolet arvostaisivat samanlaisia kielen rekistereitä. Nykyisen tekstityön ja kommunikaatiokulttuurin aikana monet joutuvat käyttämään kieltä julkisesti, mikä tuo kielen variaation ohella näkyviin myös harjaantumiserot ja arvostuserot.

Kielenhuolto on pyrkinyt verkostoitumalla ja muilla yhteistyön muodoilla pitämään kielenhuoltoa ja kielitietoisuutta esillä. On jo kauan ollut selvää, että kielen korrektisuus tai tilanteenmukaisuus ei synny yksittäisten rakenteiden määrittelyllä vaan se vaatii myös kielimuotojen ja kontekstien tarkastelua.

Toimintavuoden aikana Kielitoimisto on jatkanut yhteistyötä äidinkielen opettajien, kääntäjien, EU-viranomaisten ja kustannustoimittajien kanssa. Erityisen tiivistä yhteistyö on ollut toimittajien kanssa; tästä voi mainita pitkäkestoisen koulutuksen ja palautetyön eräissä sanomalehdessä sekä Yleisradion toimitukselle rakennetun kieli-aiheisen intranetpalvelun. Myös tiivis yhteistyö Kansaneläkelaitoksen kanssa jatkui: kielenhuoltaja osallistui Kelan juristien kanssa eläkelain muokkaukseen.

Oltiin yhteistyössä merkkien ja standardien kehittämistyössä (ns. kotoistus), jossa käsiteltiin kansallisia ja kansainvälisiä merkintätapoja ja niiden sovittamista yhteen.

Kielenhuoltoa tukeva tutkimus jäi yksittäisten selvitysten varaan. Koulutus ja kieli-konsultointi etenivät suunnitelmien mukaan, ja vuoden aikana kehitettiin uusia työmuotoja. Valistuksen ja tiedotuksen alalla kielenhuolto oli entistä enemmän esillä. Erilaisia yhteistyömuotoja, jäsenyyksiä ja asiantuntijatehtäviä kielenhuoltajilla oli runsaasti.

Kielenhuolto-osasto antoi 4 kieleen ja 14 nimiin liittyvää lausuntoa. Kieleen liittyviä esitelmiä pidettiin 92, osallistuttiin *Kielikorva*-ohjelmiin ja esiinnyttiin asiantuntijana kirjamessuilla, murre- ja kielitapahtumissa.

Suomen kielen lautakunnan kokouksissa käsiteltiin virolaisten nimien taivutusta suomenkielisessä tekstissä. Lautakunta ja Kielitoimisto järjestivät Suomen kääntäjien ja tulkkien kanssa kääntäjien mestarikurssille päivän seminaarin.

Kielineuvonta oli auki päivittäin 9–14, nimineuvonta 9.30–11.30. Heinäkuun molemmat olivat suljettuina. *Kielikello* ilmestyi 4 kertaa, ja lehden verkkoarkistoa ylläpidettiin. Kotuksen verkkosivuille tehtiin uusia kokonaisuuksia: lisättiin usein kysytyjä kysymyksiä ja niihin vastauksia, julkaistiin ajankohtainen kielijuttu kerran kuussa.

Maksullisena palveluna järjestettiin 20 avointa ja 67 räätälöityä kielenhuoltokurssia. Yleisradion toimitukselle rakennettiin kielenhuollon intranetpalvelu. Nimitauluja tehtiin 31 kappaletta. Maksullisten palvelujen tulot olivat 320 000 euroa.

Taulukko 7. Suomen ja ruotsin kielenhuollon toimintaa 2002–2004

	2002	2003	2004
Puhelinvastauksia	17 278	14 138*	13 473*
Kirjallisia vastauksia	1 493	562*	856
Esiintymisiä viestimissä (radio, TV, lehdistö)	74	69	95
Koulutusta tunteina	610	620	640
Tekstinhuoltoa tunteina	350	480	1 108
Tarkistettuja karttalehtiä	154	134	156

*Kotuksen verkkosivut ja sähköinen *Kielikello* ovat ilmeisesti vähentäneet kysymysten määrää.

Ruotsin kielen huolto

Ruotsin kielen lautakunta julkaisi vuonna 2003 ehdotuksensa ruotsin kielen huollon ja kielipolitiikan toimintaohjelmaksi, *Tänk om ...*. Sen lähtökohtana on pidetty neljää seikkaa, jotka samalla muodostavat pohjan ruotsin kielen huollolle Suomessa:

- ◆ Ruotsi on – ja sen tulee olla – Suomessa yhteiskunnan kaikilla aloilla käytettävä kieli.
- ◆ Suomessa käytettävä ruotsi on ruotsin kieltä, ei eri kieli kuin ruotsinruotsi.
- ◆ Paras tapa huoltaa kieltä on käyttää sitä.
- ◆ Yhden kielen hyväksi tehtävä työ ei tarkoita sitä, että vastustetaan muita kieliä.

Ruotsin kielen huolto ja siihen liittyvä kielipolitiikka näkyi runsaasti sekä julkisuudessa että kielen ammattikäyttäjien piireissä.

Ruotsin kielen lautakunnan yhdessä oikeusministeriön ja Folktingetin kanssa Turussa järjestämä ns. ideaseminaari, jonka otsikkona oli *För svenskan – i tid*, herätti paljon myönteistä huomiota lähinnä lehdistössä. Seminaariin osallistui noin 150 eri alojen vaikuttajaa. Sen johdosta kirjoitettiin seitsemän pääkirjoitusta viidessä eri lehdessä, ja lisäksi toistakymmentä muuta näkyvää lehtikirjoitusta, joissa keskusteltiin mm. toimintaohjelmasta *Tänk om ...*

Lehdistölle maksullisena palveluna tarjottu kielenhuolto saavutti hyvin kohderyhmänsä. Kielenhuoltoseminaariin *Mediespråk 2004* Vaasassa osallistui yli sata toimittajaa. Sen yhteydessä julkistettiin uusi verkkosivusto *Mediespråk*. *Hufvudstadsbladetissa* oli kielenhuoltaja kolme päivää viikossa koko vuoden, STT:n toimitukselle pidettiin 14 kurssipäivää ja jokaisen ruotsinkielisen päivälehdessä (yht. 10) toimituksessa käytiin vähintään kaksi kertaa (keskimäärin 2 päivää käyntiä kohden).

Kielenhuolto toimi tiiviissä yhteistyössä myös muiden tahojen kanssa. Hugo Bergrothsällskapet ja Hanasaaren kulttuurikeskuksen kanssa järjestettiin kielenhuoltopäivä aiheena *Datorn och språket*, johon osallistui lähes 200 kielen ammattilaista. Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton kanssa järjestettiin Sigtunassa perinteinen suomalais-ruotsalainen kääntäjäseminaari. Kielenhuolto oli edustettuna mm. valtioneuvoston ruotsin kielen lautakunnassa, Yleisradion ruotsin kielen lautakunnassa, Sanastokeskus TSK:n hallituksessa sekä Ruotsin kielenhuollon yhteistyöryhmässä *Språkvårdsgruppen*.

Ruotsin kielen huollon toiminnasta suuri osa on maksullista palvelua. Maksullisen palvelun tulot olivat yhteensä 89 000 euroa. Lehdistölle tarjotun kielenhuollon lisäksi tähän kuului muun muassa oppikirjojen kielentarkastus ja lähinnä viranomaisille tarjottua koulutusta.

Yhdessä Lingsoft Oy:n kanssa kehitetty tekstintarkastusohjelma *Svefix*, josta ilmestyi uusi versio, otettiin käyttöön mm. kolmessa korkeakoulussa.

Yhdessä Genimapin kanssa toimitettiin *Karta över Finland med svenska ortnamn*, joka julkaistiin syksyllä.

Opetushallituksen tilauksesta toimitettiin kokonaan uusi laitos suomalais-ruotsalaisesta koulutusalan sanastosta, jonka käsikirjoitus (runsaat 5 000 hakusanaa) valmistui.

Språkbruk ilmestyi 4 kertaa. Lehden painos on 4 000 kpl, joista maksavia tilaajia on 3 530. Esitelmiä pidettiin 17, ja erilaisia kielipalstoja julkaistiin 30.

Suomen ja ruotsin kielen huollon kansainvälinen yhteistyö

Pohjoismaiden kielilautakuntien yhteistyö sai uudet muodot, kun vuoden 2004 alussa lakkautettiin lautakuntien vanha yhteistyöelin Pohjoismaiden kielineuvosto (Nordiska språkrådet), samalla kun Pohjoismaiden ministerineuvoston kielipoliittinen työryhmä (språkpolitiska referensgruppen) lakkautettiin. Ministerineuvoston alaisuuteen perustettu uusi Pohjoismaiden kielineuvosto (Nordens språkråd) sai tehtäväkseen vastata myös kielilautakuntien yhteistyöstä, yhdessä kielilautakuntien puolivirallisen yhteistyöverkoston kanssa. Kotus oli aktiivisesti mukana uudelleenorganisoidussa yhteistyössä. Pohjoismaiden kielilautakuntien yhteiskokous pidettiin Tórshavnissa Färösaarilla.

Euroopan kansallisten kielentutkimuslaitosten yhteistyöelin, EFNIL, piti vuonna 2004 vuosikokouksensa Pariisissa. Kokouksessa käsiteltiin muun muassa terminologiatyötä ja kääntämistä. Kotuksella on EFNILissa sekä suomen että ruotsin kielen edustajat.

Kotuksella on lisäksi edustajat Ruotsinsuomalaisessa kielilautakunnassa (suomen ja ruotsin kielen huolto) sekä Ruotsin yhteistyöryhmässä Språkvårdsgruppen (ruotsin kielen huolto).

Kansainväliset jäsenyydet ja kansainvälinen toiminta

- ◆ Jäsenyys Efnilissä; osallistuminen vuosikokoukseen (European Federation of National Institutions for Language)
- ◆ Seminaari Viron kielenhuoltajien kanssa
- ◆ Pohjoismaisten kielilautakuntien ja kielenhuoltoverkoston jäsenyys, osallistuminen vuosikokoukseen
- ◆ Ruotsinsuomalaisen kielilautakunnan jäsenyys (yhteistyötä *Kieliviesti*-lehden kanssa)
- ◆ Unicode-konsortion liittynäisjäsenyys
- ◆ YK:n paikannimiasiantuntijatyöryhmän UNGEGNin jäsenyys sekä kolmen työryhmän jäsenyys
- ◆ UNGEGNin pohjoismaisen jaoston puheenjohtajuus
- ◆ NORNAn pohjoismaisen henkilönimityöryhmän jäsenyys.

Taulukko 8. Kielentutkimuksen ja kielenhuollon yleistajuiset kirjoitukset 2004

	Kpl
Säännölliset palstat lehdissä	136
Muut yleistajuiset artikkelit ja katsaukset	133
Kuukauden Kielijutut Kotuksen verkkosivuilla	12

Saamelaiskielten huolto

Pohjoissaamen huollossa on tehty sekä perustutkimusta saamen kielen rakenteesta että opastettu yksittäisiä kielenkäyttäjiä. Lisäksi on tehty yhteistyötä saamelaiskäräjien ja kääntäjien kanssa.

Inarinsaamen huollossa on tarjottu asiantuntija-apua julkaisu- ja termikysymyksissä, tarkistettu karttalehtien saamenkielisiä nimiä, aloitettu inarinsaamen oppaan laadinta. Lisäksi on tehty perustutkimusta inarinsaamen sanastosta ja sen taustasta.

Saamen kielen lautakunta on kokoontunut yhden kerran.

Romanikielen huolto

Toimittiin yhteistyössä Opetushallituksen romaniväestön koulutusyksikön ja Romaniasiaain neuvottelukunnan kanssa. Aloitettiin oppikirjatyö ja annettiin opetusta romanikielen opettajaksi ja romanikulttuuriohjaajaksi kouluttautuville. Seurattiin romanikielen ja -kulttuurin asemaa myös Euroopan Neuvoston romaniasiaain asiantuntijaryhmässä (MGS-ROM) ja pantiin alulle kyselytutkimus kielen käyttöaloista.

Romanikielen lautakunnan kokouksissa keskusteltiin kirjakielen normittamisesta ja kielen käytön tukemisesta. Tehtiin kannanotto kielen kouluopetuksen vahvistamiseksi ja suunniteltiin kielen elvytyshanketta.

Viittomakielen huolto

Toimittiin yhteistyössä Kuurojen Liiton kanssa ja osallistuttiin sen viittomakieliyksikössä Suvi-verkkosanakirjan monipuolistamiseen. Toinen keskeinen yhteistyökumppani oli toimintavuonna Humanistinen ammattikorkeakoulu. Yhteistyötahojen piirissä annettiin opetusta ja esiteltiin tutkimusta.

Viittomakielen lautakunnan kokouksissa käsiteltiin Yleisradion viittomakielisten uutisten kieltä sekä uuteen teknologiaan ja kansainvälistymiseen liittyvää viittomistoa. Suositukset ovat luettavissa Kotuksen kotisivuilla.

2.3. Tietohuolto

(24 htv)

Aineistojen kattavuutta ja määrää lisättiin ja saatavuutta parannettiin. Tietotekniikan merkitys kaikissa hankkeissa on korostunut entisestään. Atk-hanke-, kehitys- ja tukitoiminnot ovat sujuneet suunnitellusti ja tietoturvan taso on pystytty pitämään hyvänä. Arkistojen ja kirjaston tavoitteet toteutuivat hyvin. Tuotettuja suoritteita oli käytettyihin resursseihin nähden erinomainen määrä, ja kaikilla tehtävälalueilla toiminnan vaikuttavuuden suhde resursseihin oli hyvä. Taulukoissa 9–13 on esitetty tulosalueen tuloksia.

Arkistot ja aineistot

Arkistojen työt sujuivat pääosin suunnitelmien mukaan. Kyselyjä esitettiin kutakuinkin sama määrä kuin edellisvuonna ja niihin pystyttiin vastaamaan pääosin saman päivän aikana. Asiakaskäynnit lisääntyivät edellisvuodesta yli 20 %. Asiakkaina ovat Kotuksen tutkijoiden lisäksi olleet ulkopuoliset tutkijat (myös ulkomaisia), opiskelijat sekä kääntäjät ja toimittajat. Spontaani asiakaspalaute on ollut positiivista. Arkistoaineokset karttuivat suunnitellusti ja myös aineistojen mikrokuvaus eteni suunnitelman mukaisesti. Sähköisten aineistohakemistojen kehittäminen ja täydentäminen eteni hyvin. Nauhoitteiden digitointia on jatkettu suunnitelman mukaisesti muuten, mutta vuoden määrällinen tavoite ylitettiin yli kaksinkertaisesti. Uutta rahoitusta digitointiin haettiin ja saatiin Suomen kunnilta.

Kuluneen toimintavuoden aikana laadittiin myös arkistojen käytösäännöt.

Kotuksen suomen kielen sähköisten korpusten sanamäärä kasvoi 1,6 miljoonalla sanalla. Romanikielen nauhoittamista jatkettiin, mutta litteroituja tekstejä ei vielä liitetty romanikielen korpuksiin. CSC:n kielipankkiin siirrettiin suomenruotsin korpusainesta 2,4 miljoonaa sanaa. Toteutettiin Suomen Akatemian infrastruktuuriohjelmasta saadun rahoituksen turvin uudentyypinen 8 miljoonan sanan korpus yhteistyössä Helsingin yliopiston kirjaston ja Kopiosto ry:n kanssa. Kotuksen korpusten käyttöluvia myönnettiin edellisvuotta enemmän, 65 (48), nousua edelleen yli 30 %. Myös Suomen kielen tekstipankkiin myönnettiin 20 % edellisvuotta enemmän käyttöluvia: 174 (146).

Yhteistyötä tehtiin useiden tahojen kanssa.

Kirjasto

Asiakaskäyntien määrä pysyi edellisvuoden tasolla vajaassa 8 000:ssa. Lainatilastojen mukaan suurin asiakasryhmä on Kotuksen tutkijat (45 %). Toiseksi suurin ryhmä on Helsingin yliopiston humanistisen tiedekunnan opiskelijat (30 %). Kaukolainojen määrä kasvoi huomattavasti, edellisvuoden 170:stä 398:aan. Myös paikallislainojen määrässä oli huomattava kasvu, nyt noin 12 000, edellisvuonna noin 9 600. Tietopalvelutoimeksiantojen määrä on vakiintunut vajaaseen 700:aan. Lainat ja tietopalvelutoimeksiannot hoidettiin heti. Spontaani asiakaspalaute on ollut positiivista.

Kirjaston kokoelmat karttuivat suunnitellusti. Kokoelmia tallennettiin takautuvasti edellisvuosien tahtiin, yli 7 000 nimekettä. Takautuva tallennus laajennettiin koskemaan myös kausijulkaisuja. Arto-tietokantaan tallennettiin lähes 2 000 nimekettä, eli sama määrä kuin edellisvuosina. Kokoelmia evaluoitiin mm. pitäen silmällä kirjaston ja Helsingin yliopiston suomalais-ugrilaisen laitoksen kirjaston yhdistämistä. Kirjaston kokoelmia pidetään kattavina.

Kirjasto on toiminut aktiivisesti erikoiskirjastoverkossa ja on huolehtinut kansainvälisen *Urbis-hankkeen* Suomen osuudesta. Kirjasto on ollut jäsenenä opetusministeriön toimenpideohjelmaan Venäjän suomensukuisten kansojen ja niiden kulttuurien tukemiseen liittyvässä kirjastotyöryhmässä. Kirjastolla on toimivat yhteydet suomensukuisten kansojen kirjastoverkoston.

Taulukko 9. Kotuksen arkistojen palvelutoiminnan yhteismäärät vuosina 2002–2004

	2002	2003	2004
Vastauksia asiakaskyselyihin	1 127	1 120	1 076
Asiakaskäyntejä	1 161	1 225	1 498

Taulukko 10. Digitalisoitujen äänitteiden tilanne 2002–2004 tunteina

	2002	2003	2004
Suomen murteet	2 570	3 192	4 877
Muu puhekieli	109	175	285
Suomen sukukielet	217	377	470
Muut kielet	22	29	72
Muut nauhoitteet	73	101	173
Yhteensä	2 993	3 874	5 841*

* Vuosikartunta 2004 oli 1 967 tuntia.

Taulukko 11. Kotuksen sähköiset tekstiaineistot 2004**Suomenkielinen aineisto**

Vanhan kirjasuomen korpus	2 140 018 sanaa
1800-luvun kirjasuomen korpus	5 684 881 sanaa
Murreaineistot	4 560 410 sanaa
Kirjallisuuden klassikoita	2 241 269 sanaa
Udissanatietokanta	139 193 tietuetta
Paikannimipankki	105 565 tietuetta
Muut aineistot	232 588 sanaa
Yhteensä	15 103 924 sanaa/tietuetta

Ruotsinkielinen aineisto

Suomenruotsin tekstikorpus (CSC:llä)	34 412 586 sanaa
--------------------------------------	------------------

Romanikielinen aineisto

Romanikielen tekstikorpus	122 400 sanaa
Romanikielen puhekorpus	168 000 sanaa

Taulukko 12. Sähköisten aineistojen käyttöluvut tutkijoille

Aineisto	2002	2003	2004
Suomen kielen tekstipankki	109	146	174
Kotuksen aineistot	30	48	65
Yhteensä	139	194	239

Taulukko 13. Kotuksen kirjaston tietoja vuosilta 2002–2004

Kartunta	2002	2003	2004
Kartunta niteinä	1 003	1071	816
Kartunta hyllymetreinä	17	25	16
Kokonaislaajuus hyllymetreinä	1 562	1 584	1 600
Tallennus tietokantoihin ja bibliografioihin*	2002	2003	2004
Uutuuskartunta niteinä	1 037	950	885
Takautuva tallennus niteinä	7 799	7 050	7 213
Yhteensä	8 836	8 000	8 098
Tietokantoihin tallennetut tutkimuskeskuksen kirjat	2002	2003	2004
Niteitä	50 932	58 932	67 030
Artoon viitteitä (asiasanoitettu)	2 212	1 874	1 988
Urbiksen viitteitä Artossa kaikkiaan	20 559	22 433	24 421
Kirjaston palvelutoiminta	2002	2003	2004
Asiakaskäynnit*	8 820	7 812	7 711
Kaukolainat	209	170	398
– Kotukseen	153	108	152
– Kotuksesta	56	62	246
Paikallislainat	7 131	9 593	12 266
– lainat	1 328	1 095	1 242
– lainojen uusimiset	5 803	8 498	11 024
Tietopalvelutoimeksiannot	676	656	672

* Sisältää tieteellisten kirjastojen otantamenetelmällä lasketut asiakaskäynnit ja yhteydenotot.

2.4 Johtaminen, hallinto ja kehittämistyö

(13 htv)

Kehittämistyö

Tutkimuskeskuksen toimintavuosi oli toimekas myös hallinnon ja kehittämisen osalta. Mm. seuraavia asioita edistettiin:

◆ Arvot, visio ja TTS 2006–2009

Käytiin laaja koko talon läpikäyvä keskustelu Kotuksen arvoista ja visiosta. Samoin suunniteltiin Kotuksen toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2006–2009. Työ oli tavallista vaativampi, koska näin laajaa toimintasuunnitelmaa ei ole tehty vuosiin.

◆ Opetusministeriön akva-kehittämistyöryhmä

Kotus osallistui Suomen Akatemian, Museoviraston, Arkistolaitoksen ja Varastokirjaston kanssa opetusministeriön tulosohjauksen kehittämissuunnitelmaan. Ryhmässä keskusteltiin mm. Kotuksen tulosten mittaamisesta käytettävistä indikaattoreista. Indikaattorien seurannan helpottamiseksi kehitettiin Kotuksen sisäistä toimintorekisteriä.

◆ **Johtokunta ja neuvottelukunta**

Kotuksen johtokunta lakkautettiin asetuksen muutoksella, joka tuli voimaan 1.2.2004. Sidosryhmäkontaktien kuulemista varten perustettiin neuvottelukunta, johon nimitettiin jäseniä tiedotusvälineistä, tiedehallinnosta, yliopistoista ja muista tutkimuslaitoksista sekä äidinkielenopettajien piiristä.

◆ **Työjärjestyksen uudistaminen**

Kotuksen työjärjestys uudistettiin perusteellisesti. Uudistus liittyi osittain asetuksen muutokseen, jossa Kotuksen johtokunta lakkautettiin. Samalla käytiin koko työjärjestys muutenkin läpi.

◆ **Kotuksen toimintakertomuksen uudistamistyö**

Kotus käynnisti toimintasuunnitelmansa uudistamisen Valtiokonttorin ohjeiden mukaisesti. Asiaa käsiteltiin myös opetusministeriön edustajien kanssa.

◆ **Kääntäjien tutkintolautakunnan kehittämistyöryhmä**

Opetusministeriö nimitti loppuvuodesta kääntäjien tutkintolautakuntaa kehittävän työryhmän. Kotuksella on ryhmässä kaksi edustajaa.

◆ **Tiede- ja teknologianeuvoston selvitys valtion tutkimuslaitoksista**

Kotus laati selvityksen toiminnastaan selvitysmies Jussi Huttusen pyynnöstä. Huttunen vieraili Kotuksessa haastattelemassa talon johtoa.

◆ **Alueellistamismuistion laadinta**

Kotus laati opetusministeriön pyytämän muistion, joka liittyi hallituksen valtionhallinnon alueellistamissuunnitelmiin. Muistiossa Kotus ei nähnyt aiheelliseksi toimintojensa siirtämistä pois pääkaupunkiseudulta.

◆ **Asetus suoritteiden maksuista**

Asetus Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen suoritteiden maksuista uudistettiin ja tuli voimaan 16.12.2004.

◆ **Lausunto karjalan kielen asemasta**

Kotus antoi opetusministeriön pyytämän lausunnon karjalan kielen asemasta ja kehittämisestä.

◆ **Arviointiryhmä**

Uuteen palkkausjärjestelmään liittyvä arviointiryhmä toimi ja kehitti työtään.

Uusien toimitilojen suunnittelu

Kotuksen pitkäaikaisena tavoitteena on ollut toimitilojen saanti Kruununhaasta, jossa Kotuksen läheisimmät yhteistyökumppanit, Helsingin yliopiston suomen kielen ja suomalais-ugrilainen laitos sekä muut kielten laitokset ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Svenska litteratursällskapet sekä Kansallisarkisto toimivat. Fyysinen läheisyys lähialojen laitosten kanssa auttaa pienekköä tutkimuslaitosta vastaamaan entistä paremmin nykyajan haasteisiin.

Senaatti-kiinteistöt laati yhdessä Kotuksen kanssa hankesuunnitelman Ilmatieteen laitokselta vapautuvan Säätalon (Vuorikatu 24) korjaamisesta Kotukselle sopiviksi tiloiksi. Kotuksen muuton on määrä tapahtua 1.6.2007. Laadittiin Kotuksen sisäiset alustavat tilanjakosuunnitelmat Säätalosta.

Suunniteltiin Helsingin yliopiston suomalais-ugrilaisen laitoksen kanssa laitoksen muuttoa Säätaloon sekä Kotuksen ja laitoksen kirjastojen yhdistämistä. Kirjastoyhteistyön suun-

nittelussa toimi kaksi työryhmää. Neuvotteluihin osallistui myös Helsingin yliopiston humanistisen tiedekunnan edustajia sekä yliopiston teknisen viraston arkkitehteja ja suunnittelijoita.

Käytiin vuokrasopimusneuvotteluja Senaatti-kiinteistöjen kanssa ja neuvoteltiin opetusministeriön kanssa asiasta. Alustava sopimus solmittiin helmikuussa 2005. Laadittiin suunnitelma Säätalossa olevien Ilmatieteen laitoksen huonekalujen ostamiseksi Kotukselle. Kauppa tehtiin tammikuussa 2005.

Henkilöstö- ja taloushallinto

Hoidettiin henkilöstöhallinto, budjetointi ja talouden seuranta, palkanmaksu, maksuliikenne, työajanseuranta, kirjaaminen, postitus ja hallinnollinen arkistointi sekä puhelinkeskus ynnä muita hallinnollisia tehtäviä.

Tiedottaminen ja julkaiseminen

Kehitettiin Kotuksen www-sivuja. Toimitettiin sivuille verkkojulkaisu *Karjala – kieli, murre ja paikka*. Tiedotettiin Kotuksen sisäisistä asioista Kotuksen intranetissa, Apajassa. Laadittiin lehdistötiedotteita julkaistuista kirjoista sekä lähetettiin niistä markkinointikirjeitä. Julkaistiin *Kielikello*- ja *Språkbruk*-lehtiä ja toimitettiin *Hiidenkivi*-lehden yhtenä julkaisijana yhdessä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran ja Suomen Kotiseutuliiton kanssa. Osallistuttiin Helsingin kirjamessuille yhteisellä osastolla Kotuksen lehtien kustantajan Stellatum Oy:n kanssa. Turun kirjamessuilla pidettiin nimistöasioita esillä ja luennoititiin niistä.

Solmittiin uusi kustannussopimus Stellatumin kanssa *Kielikello*-lehden kustantamisesta. Solmittiin sopimus *Karjalan kielen sanakirjan* VI:n osan julkaisemisesta Suomalais-Ugrialaisen Seuran kanssa.

Kustannettiin populaareja *Helsingin Sanomissa* julkaistuja kielijuttuja sisältävä julkaisu *Ikkunoita kielen maailmaan* sekä *Johan Habermanin maantarkastusluettelo Pien-Savosta 1620-luvulta*.

2.5 Kääntäjien tutkintolautakunta

Kääntäjien tutkintolautakunta järjesti seitsemällä eri paikkakunnalla kaksi virallisista kääntäjistä annetun lain ja asetuksen mukaista tutkintoa. Ensimmäiseen tutkintoon osallistui 146 kokelasta. Kokelaista hyväksyttiin 28. Toiseen tutkintoon osallistui 195 kokelasta. Kokelaista hyväksyttiin 45.

Tutkintolautakunnan verkkosivuja uudistettiin mm. niin, että kokeisiin voidaan ilmoittautua verkon kautta.

3. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tutkimuskeskuksen henkilöstömäärä oli 115. Henkilötyövuosia tehtiin 108. Kotuksessa työskenteli myös siviilipalvelusmiehiä ja korkeakouluharjoittelijoita. Henkilöstön keski-ikä oli 47,9 vuotta. Yliopistotason tutkinnon suorittaneiden määrä oli 82 prosenttia. Tohtorin tutkinto oli 19 henkilöllä. Henkilöstöstä 10:llä on dosenttuuri.

Valtaosa Kotuksen työntekijöistä työskentelee vakinaisessa työsuhteessa. Vuoden 2004 aikana vakinaistettiin muutama määräaikainen työsuhde. Vakinaista henkilöstöä oli 94 ja määräaikaisia 21 henkeä. Vuodenvaihteessa 2004–2005 määräaikaisessa työsuhteessa oli 18 prosenttia henkilöstöstä. Näistä lähes kaikki olivat joko työvoimavaroin palkattuja tai sijaisia. Määräaikaisten lukua nostavat lyhytaikaisissa työsuhteissa tutkimushankkeissa apulaisina toimivat opiskelijat. Kokoaikaisissa työsuhteissa oli 89 ja osa-aikaisia 26 henkeä.

Taulukko 14. Henkilöstön ikäjakauma

Ikä, v	Henkilöä
–29	14
30–34	4
35–39	14
40–44	19
45–49	19
50–54	15
55–59	13
60–	17

Työhyvinvointi

Laadittiin Valtiokonttorin Kaiku-ohjelmaan liittyvä Kotuksen Kaiku-suunnitelma ja anottiin sen toteuttamiseen rahaa. (Rahaa myönnettiin 8 500 euroa helmikuussa 2005.) Perustettiin työhyvinvointiryhmä, jonka tehtävänä on kehittää ja seurata työhyvinvointiin liittyviä asioita.

Tutkimuskeskuksessa suoritettiin työtyytyväisyysmittaus syksyllä 2003. Työtyytyväisyysindeksiksi saatiin 3,4, mikä on hieman parempi kuin valtion laitoksissa keskimäärin. Sairauspoissaoloja vuonna 2004 oli 8,5 pv/htv.

Henkilöstökoulutus

Kymmenen Kotuksen esimiehenä toimivaa työntekijää osallistui johtamisen erikoisammattitutkintoon tähtäävään koulutukseen yhdessä Museoviraston, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran ja Valtion taidemuseon esimiesten kanssa. Järjestettiin tuloskeskustelukoulutusta koko henkilöstölle ja esimiehille lisäksi erikseen. Esimiehille oli myös koulutuspäivä siitä, kuinka työelämän ongelmakohtiin puututaan tarpeeksi ajoissa.

Henkilöstö keskusteli eri kokoonpanoissa työtehtävistä ja muista yhteisistä asioista. Liikuntaa järjestettiin useissa ryhmissä ja taloon on palkattu hieroja.

4. Talous

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toiminta rahoitetaan budjettirahoituksella, veikkausvoittovaroilla, maksullisen toiminnan tuotoilla ja ulkopuolisella tutkimusrahoituksella. Tutkimuskeskuksen menoista budjetti- ja veikkausvoittorahoituksella katetaan noin 90 prosenttia menoista.

Toiminnan kokonaiskustannukset vuonna 2004 olivat 5,3 miljoonaa euroa, mikä oli lähes 3 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kokonaiskustannuksista 80 prosenttia oli palkka- ja henkilöstökuluja, 12 prosenttia toimitilakustannuksia ja loput muita kustannuksia. Tutkimuskeskuksella oli rahoitusta käytössään kaikkiaan 6,2 miljoonaa euroa, joka sisältää maksullisen palvelun ja ulkopuolisen rahoituksen tulot. Pääosa rahoituksesta, lähes 90 prosenttia, saatiin valtion budjetista ja veikkausvoittovaroista. Maksullisen toiminnan tulojen osuus oli noin 10 prosenttia ja ulkopuolisen rahoituksen osuus 5 prosenttia. Toimintamäärärahaa saatiin 4,8 miljoonaa ja edellisten vuosien säästöjen kanssa määrärahaa on yhteensä 5,3 miljoonaa euroa.

Liiketaloudellisen toiminnan tulot olivat 505 000 euroa, mikä oli lähes yhtä paljon kuin edellisenä vuonna. Tavoitteena oli 3 300 euron tuotto, mikä ylitettiin. Julkisoikeudellisten suoritteiden tulot olivat 99 000 euroa, ja kustannusvastaavuustavoite 65 prosenttia.

Muuta ulkopuolista rahoitusta toimintaan saatiin kaikkiaan 0,3 miljoonaa euroa.

Toiminnan rahoitus ja menot vuosina 2003–2004

Toiminnan rahoitus	2003	2004
Budjettirahoitus	2 565 000	2 662 000
Veikkausvoittovarat	2 081 000	2 175 000
Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet	158 852	99 237
Liiketaloudellinen maksullinen toiminta	464 254	505 536
Muu ulkopuolinen rahoitus	247 749	318 630
Edellisten vuosien säästöt	207 847	474 856
Yhteensä	5 724 702	6 235 169
Menot	2003	2004
Palkkaukset	4 080 124	4 273 878
Aineet ja tarvikkeet	128 597	143 908
Kiinteistömenot	614 617	640 468
Palvelut	314 825	260 231
Muut menot	98 462	58 584
Yhteensä	5 236 625	5 377 069

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

15.2.2005

Talousarvion toteutumalaskelma vuodelta 2004

	Määräraha tai tuloarvio				
	Vuodelt 2004	Edelliseltä vuodelta	Käytettä- vissä	Käytetty tai kertynyt	Siirretty vuodelle 2005
Varsinaiset määrärahat					
29.88.23 Toimintamenot	2 662 000	474 856	3 136 856	2 497 356	639 500
29.88.53 Veikkausvoittovarat	2 175 000		2 175 000	2 175 000	
Yhteensä	4 837 000		5 311 856		639 500
Ulkopuolinen rahoitus					
29.88.23 Liiketaloudellisten suoritteiden tulot ja menot	505 536		505 536	363 944	141 592
29.88.23 Julkisoikeudellisten suoritteiden tulot ja menot	99 237		99 237	48 123	51 114
Opetusministeriö: 29.10.22 Tutkimus-, kehittämis- ja julk.	10 000		10 000	10 000	0
29.10.22 Yliopistojen yhteinen atk-toiminta	20 000		20 000	20 000	0
29.88.53 Muihin tieteen tukemisesta aih.	3 890		3 890	3 777	113
29.88.50 Suomen Akatemian tutkimusmääräraha	237 232		237 232	213 646	23 586
34.06.02 Palkkaukset ja muut menot (työllistetyt)	47 417		47 417	45 222	2 195
Yhteensä	923 313		923 313	704 713	218 600
Varsinainen ja ulkopuolinen rahoitus yhdessä	5 760 313		6 235 169	5 377 069	858 100

Tutkimuskeskuksen määrärahat vuodeksi 2004 olivat yhteensä 5 760 313 euroa. Vuodelta 2003 siirtyi 474 856 euroa ja vuodelle 2005 siirtyi 832 206 euroa. Määrärahoista palkkoihin ja palkkioihin kului lähes 80 % (v. 2003 77 %). Kiinteistömenoihin kului 12 % (v. 2003 12,8 %) ja muuhun toimintaan jäi 8 % (v. 2003 10,2 %).

Suomen Akatemian määrärahoista vuodelle 2005 siirtyi 23 586 euroa.

Maksullinen palvelutoiminta 2004 9.2.2005**Liiketaloudelliset suoritteet****Tulot** 505 536**Kustannukset**

Palkkaukset ja palkkiot 346 562

Muut henkilöstökustannukset 12 969

Aineet ja tarvikkeet 1 876

Ostetut palvelut 27 537

Pääomakustannukset

Muut erilliskustannukset

Yhteensä 388 944**Käyttäjäämä**

Osuus yhteiskustannuksista

Tukitoimintojen kustannukset 40 671

Muut yhteiskustannukset 60 713

Yhteiskustannukset yhteensä 101 385**Kustannukset yhteensä** 490 328**Yli/alijäämä** **15 208**

Tukitoimintojen kustannuksissa on hallinto-osaston ja atk-jaoksen palkkamenoista 8,3 prosenttia. Muissa yhteiskustannuksissa on vuokra-, siivous- ja sähkömenot, kopiokoneiden vuokrat ja tietoliikenteen ja atk:n kustannukset. Kustannukset on laskettu jakamalla kaikki menot henkilötyövuosilla (108,2) ja kertomalla sitten maksullisen palvelutoiminnan henkilötyövuosilla (9).

Siivous, sähkö ja vuokra 587 972

Puhelinkustannukset 36 956

Atk-kustannukset 85 341

Kopiointikustannukset 19 637

729 906

Muut yhteiskustannukset

Siivous, sähkö ja vuokra 5 434

Puhelinkustannukset 342

Atk-kustannukset 789

Kopiointikustannukset 181

6 746

9 henkilötyövuotta 60 713

Palkkausmenot

Hallinto 209 127

Atk-henkilöstömenot 280 891

490 018

Maksullinen palvelutoiminta 2004
Julkisoikeudelliset suoritteet

9.2.2005

Tulot 99 237

Kustannukset

Palkkaukset 34 846

Muut henkilöstökustannukset 1 428

Aineet ja tarvikkeet 430

Ostetut palvelut 11 418

Pääomakustannukset

Muut erilliskustannukset

Yhteensä 48 123

Käyttäjäämä

Osuus yhteiskustannuksista

Tukitoimintojen kustannukset 4 410

Muut yhteiskustannukset 8 095

Yhteiskustannukset yhteensä 12 505

Kustannukset yhteensä 60 628

Suunnittelijan palkkakustannukset

sivukuluineen 38 020

Yli/alijäämä 589

Kaikki kustannukset yhteensä

Tukitoimintojen kustannuksissa on hallinto-osaston ja atk-jaoksen palkkamenoista 0,9 prosenttia. Muissa yhteiskustannuksissa on vuokra-, siivous- ja sähkömenot, kopiokoneiden vuokrat ja tietoliikenteen ja atk:n kustannukset. Kustannukset on laskettu jakamalla kaikki menot henkilötyövuosilla (108,2) ja kertomalla sitten maksullisen palvelutoiminnan henkilötyövuosilla (1,2).

Siivous, sähkö ja vuokra 587 972

Puhelinkustannukset 36 956

Atk-kustannukset 85 341

Kopiointikustannukset 19 637

729 906

Muut yhteiskustannukset

Siivous, sähkö ja vuokra 5 434

Puhelinkustannukset 342

Atk-kustannukset 789

Kopiointikustannukset 181

6 746

1,2 henkilötyövuotta 8 095

Palkkausmenot

Hallinto 209 127

Atk-henkilöstömenot 280 891

490 018

Maksullinen palvelutoiminta 2004

9.2.2005

**Julkisoikeudelliset suoritteet
Kääntäjien tutkintolautakunta****Tulot** 52 903

Kustannukset
Palkkaukset 34 846
Muut henkilöstökustannukset 1 428
Aineet ja tarvikkeet 430
Ostetut palvelut 11 418
Pääomakustannukset
Muut erilliskustannukset

Yhteensä 48 123
Käyttäjäämä

Osuus yhteiskuntannuksista
Tukitoimintojen kustannukset 4 410
Muut yhteiskustannukset 8 095
Yhteiskustannukset yhteensä 12 505
Kustannukset yhteensä 60 628

Suunnittelijan palkkakustannukset
sivukuluineen 38 020

Yli/alijäämä - 45 745

Kaikki kustannukset yhteensä

Tukitoimintojen kustannuksissa on hallinto-osaston ja atk-jaoksen palkkamenoista 0,9 prosenttia. Muissa yhteiskustannuksissa on vuokra-, siivous- ja sähkömenot, kopiokoneiden vuokrat ja tietoliikenteen ja atk:n kustannukset. Kustannukset on laskettu jakamalla kaikki menot henkilötyövuosilla (108,2) ja kertomalla sitten maksullisen palvelutoiminnan henkilötyövuosilla (1,2).

Siivous, sähkö ja vuokra 587 972
Puhelinkustannukset 36 956
Atk-kustannukset 85 341
Kopiointikustannukset 19 637
729 906

Muut yhteiskustannukset

Siivous, sähkö ja vuokra 5 434
Puhelinkustannukset 342
Atk-kustannukset 789
Kopiointikustannukset 181
6 746
1,2 henkilötyövuotta 8 095

Palkkausmenot
Hallinto 209 127
Atk-henkilöstömenot 280 891
490 018

5. Julkaisut 2004

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja -sarja: (KKTKJ)

(1 190 sivua + 1 verkkojulkaisu)

- Atlas linguarum fennicarum = ALFE / [päätoim. Tuomo Tuomi]. Osa: 1 : Itämerensuomalainen kielikartasto / [vast. toim. Seppo Suhonen, toimitus: **Anneli Hänninen**, Raimo Jussila, Lilja Kirppu, Arvo Laanest, Heikki Leskinen, Helmi Neetar, Vilja Oja, Vladimir Rjagojev, Ulla Vanhatalo, Tiit-Rein Viitso, Nina Zaitseva] ; [kartat: **Anneli Hänninen**, taitto: **Helena Suni**] . – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004.– 464 s. : kartt. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia, ISSN 0355-1768 ; 800) (Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja, ISSN 0355-5437 ; 118) ISBN: 951-746-327-8 (sid.) Muu nimeke: ALFE, Itämerensuomalainen kielikartasto, Läänemeresoo keeleatlas, Ostseefinnischer Sprachatlas, Lingvisticskij atlas pribaltijsko-finskih âzykov
- Ikkunoita kielen maailmaan / toim. **Maija Länsimäki**, **Helena Suni**. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004. – 228 s. (KKTKJ ; 130)
- Johan Habermanin maantarkastusluettelo Pien-Savosta 1620-luvulta / toim. **Timo Alanen**. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004. – 498 s. (KKTKJ ; 131) Bibliografia: Nimihakemistot s. 221–498
- Karjala : kieli, murre ja paikka / **Marja Torikka** ; **Raija Miikkulainen** (toim.) ; **Anneli Hänninen** (kartat. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004. (KKTKJ ; 129 <URL <http://www.kotus.fi/verkkojulkaisut/julk129/index.shtml>>

Kirjat – Monografier

(4 825 sivua)

- Alanen, Timo**: Someron ja Tammelan vanhin asutusnimistö : nimistön vakiintumisen aika. – Somero : Amanita, 2004. – 335 s. : kartt. (Abstract: The oldest names of settlement in Somero and Tammela. Väitösk. : Oulun yliopisto
- Iso suomen kielioppi / Auli Hakulinen, päätoimittaja ; **Maria Vilkuna**, **Riitta Korhonen**, Vesa Koivisto, **Tarja Riitta Heinonen**, Irja Alho. – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2004 – 1698 s. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia ; 950)
- Lauerma, Petri**: Larin Parasken epiikan kielellisestä variaatiosta. – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2004. – 100 s. (Suomi ; 189)
- Paikkala, Sirkka**: Se tavallinen Virtanen : suomalaisen sukunimikäytännön modernisoituminen 1850-luvulta vuoteen 1921 (E. Summary: The ordinary Virtanen : the modernization of the Finnish surname practises from the 1850s to 1921) / Sirkka Paikkala. – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2004. – 809 s. : kuv., kartt. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia ; 959) Väitösk. : Helsingin yliopisto
- Piehl, Aino**: Avain EU-käsitteisiin / Tero Erkkilä, Teija Tiilikainen ; toimitus: Aino Piehl, Päivi Toivanen ; julkaisija: Eurooppa-tiedotus [ja Euroopan komission Suomen edustusto]. – Helsinki, 2004. – 92 s. Myös verkkojulkaisuna: < http://www.eurooppa_tiedotus.fi/netcomm/ImgLib/7/82/suomi_acro4.pdf >
- Suomi–ruotsi-suursanakirja = Stora finsk-svenska ordboken / [toimittajat Ilse Cantell, **Nina Martola**]. – 3., tarkistettu ja päivitetty p., 2. laitos. – Helsinki : WSOY, 2004. – 1791 s.

Toimitteet – Redigerade verk

(1 319 sivua)

- Atlas linguarum Europae (ALE) / sous la rédaction de Wolfgang Viereck, A. A. Weijnen, Mario Alinei. Vol. 1, 6. fascicule : Commentaires / par Rita Caprini, **Sirkka Saarinen**... [et al.]. – Roma : Istituto Poligrafico e Zecca dello Stato, 2002. – lxxxiv, 220 s.
- Atlas linguarum Europae (ALE) / sous la réd. de Wolfgang Viereck, A. A. Weijnen, Mario Alinei Vol. 1, 6. fascicule : Cartes / par Rita Caprini, **Sirkka Saarinen** ...[et al.] Matemaattiset tiedot: 1:7500000. – Roma : Istituto Poligrafico e Zecca dello Stato, 2002. 1 salkku (6 lehteä, 29 taitelehteä) : kartt.

LexicoNordica 11 : Tidsskrift om leksikografi i Norden utgitt av Nordisk forening for leksikografi i samarbeid med Nordisk språkråd / red. av Henning Bergenholtz... **Nina Martola** [et al.]. – Oslo : LexicoNordica, 2004. – 338 s.

Språk i Norden 2004 : årsskrift for språknemndene i Norden / red. av T. Breivik... **Eivor Sommardahl, Aino Piehl** [et al.]. – Oslo : Novus, 2004. – 262 s.

Yhteistä kieltä tekemässä : näkökulmia suomen kirjakielen kehitykseen 1800-luvulla / toimittaneet Katja Huumo, Lea Laitinen, **Outi Paloposki**. – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2004. – 380 s. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia ; 979)

Kartat – Kartor

(1 kartta)

Karta över Finland med svenska ortnamn [Kartta-aineisto] / redaktion = toimitus: Jussi Iltanen, **Peter Slotte** Matemaattiset tiedot: 1:800000 ; Gauss-Krüger. – [Vanda] : Genimap, 2004 (Mainos ja Etiketti). – 1 kartta kahdella lehdellä : vär. ; 82 x 110 cm, taitettuna 21 x 10 cm Sisältö: Kääntöpuolella kartakkeet pääkaupunkiseudusta ja Turun seudusta mittakaavassa 1:100000 sekä luettelot kaupunginosien ja kuntien nimistä. Pohjakarttana Autoilijan tiekartta. – Genimap oy laatinut kartan nimistön yhteistyössä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen ruotsin kielen osaston kanssa.

Artikkelit – Artiklar

Tieteelliset artikkelit ja katsaukset – Vetenskapliga artiklar

(512 sivua)

Ainiala, Terhi: Kadunnimet opastajina ja sivistäjinä: kesän 2002 keskustelun tarkastelua // *Virittäjä*. 108 (2004) : 1, s. 106–115 (Havaintoja ja keskustelua)

Kaupungin paikat ja nimet : Tornion Suensaaren nimistö (E.: Summary: Urban place names: The Suensaari district of Tornio) // *Virittäjä*. 108 (2004) : 1, s. 34–54 [ref.]

Nordisk namnforskning 2003. Finland / Terhi Ainiala & Gunilla Harling-Kranck // *Namn och bygd*. – Uppsala. Vol. 92 (2004), s. 110–115

Paikannimiä on moneksi. Nimistöntutkimus ja nimi – mitä ne ovat? // *Nimellään paikka löydetään Pohjanmaallakin*. – Vaasa : Levón-instituutti, avoin yliopisto 2004, s. 29–33

Granqvist, Kimmo: ROMTWOL – An implementation of a two-level morphological processor for Finnish Romani // *General and Applied Romani Linguistics: Proceedings from the 6th International Conference on Romani Linguistics*. – Lincom GmbH, 2004. (LINCOS Studies in Indo-European Linguistics ; H29). – 20 s.

Suomen romanin kestoilmiöiden fonologiaa // *Papers from the 30th Finnish Conference of Linguistics*. – Joensuu : University of Joensuu 2004. (Studies in languages ; 39), s. 27–33

Hedman, Henry: Suomen romanikieli salakielenä // *Papers from the 30th Finnish Conference of Linguistics*. – Joensuu : University of Joensuu 2004. (Studies in languages ; 39), s. 42–48

Heikkilä, Elina: Mellan text och bild. Bildtexterna i två finska tidningar // *Text, bild, samhälle*. – Tammerfors : Tampere University Press 2004, s. 125–135

Heikkinen, Vesa: Jauhelihaa ja muita konteksteja // *Kulttuurintutkimus*. – Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimuskeskus. 21 (2004) : 2, s. 23–34 [ref.]

Heikkinen, Vesa - Lehtinen, Outi - Lounela, Mikko: Piirre tekstissä, teksti korpuksessa: Kohti dynaamisia analyysieja // *Papers from the 30th Finnish Conference of Linguistics*. – Joensuu : University of Joensuu 2004. (Studies in languages ; 39), s. 49–54 [ref.]

Hiidenmaa, Pirjo - Nuolijärvi, Pirkko: Normering av främmande ord i finskan / Pirjo Hiidenmaa & Pirkko Nuolijärvi // *“Det främmande” i nordisk språkpolitik. Om normering av utländska ord*. – Oslo : Novus 2004. (Moderne importord i språka i Norden ; 2), s. 253–274

Lappalainen, Hanna: Språklig variation och interaktion. Nya perspektiv inom den fennistiska dialektforskningen // *Folkmålsstudier*. 43, s. 57–79

Lauerma, Petri: Aluemurre vai murteiden yhdistelmä? Keskustelu kirjakielen perustasta 1800-luvun alku-
puolella // Yhteistä kieltä tekemässä. – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2004, s. 136–176

Lehtinen, Outi - Lounela, Mikko: A model for composing and (re-)using text materials for linguistic research // *Papers from the 30th Finnish Conference of Linguistics*. – Joensuu : University of Joensuu 2004. (Studies in languages. ; 39), s. 73–78 [ref.]

Paikkala, Sirkka: Identifiointista identiteettiin // *Virittäjä*. 108 (2004) : 3, s. 398–404 (Väitöksenalkajaisesityelmä Helsingin yliopistossa 15. toukokuuta 2004)

Kotoista vai kansainvälistä? Keskustelu ulkomaisista nimistä 1800-luvun lehdistössä // *Yhteistä kieltä tekemässä*. – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2004, s. 73–135

Report of the Norden Division // Paikkala, Sirkka – Leskinen, Teemu // *Reports of Divisions. United*

Nations Group of Experts on Geographical Names. 20nd Session, New York, 20–29 April 2004. WP No 50. 15 pp. ILM. myös verkossa: <URL <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/gegn22wp50.pdf>>

Toponymic Guidelines for Map Editors and Other Editors // Paikkala, Sirkka – Leskinen, Teemu – Hakulinen, Kerkko. – Fourth, revised edition. United Nations Group of Experts on Geographical Names. 20nd Session, New York, 20–29 April 2004. WP No. 49. 28 pp. ILM. myös verkossa: <URL <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/gegn22wp49.pdf>>

Paloposki, Outi: Alkusanat / Katja Huomo, Lea Laitinen ja Outi Paloposki // *Yhteistä kieltä tekemässä.* – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2004, s. 9–17

Suomennoskirjallisuus 1800-luvun alkupuolella // Yhteistä kieltä tekemässä. – Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2004, s. 41–72

Suomennokset : oma lajinsa? // Laji, tekijä, instituutio / toimittaneet Tuomo Lahdelma, Risto Niemi-Pynttari, Outi Oja, Keijo Virtanen. – Helsinki : Suomalaisen kirjallisuuden seura. (Kirjallisuudentutkijain seuran vuosikirja ; 56 (2003), s. 221–233

Thousand and one translations. Retranslation hypothesis revisited / Outi Paloposki ja Kaisa Koskinen // EST congress: Claims, changes and challenges in translation studies. – Amsterdam : John Benjamins Publ. 2004, s. 27–38

Pitkänen, Ritva Liisa: Urban namngivning – ett nytt forskningsfält innom onomastiken // *Nordica Bergensia : Temahäfte i onomastikk.* – [Bergen] : Nordisk institutt, Universitetet i Bergen. 30 (2004), s. 5–18

Raevaara, Liisa: A brief intervention for risky drinking – analysis of videotaped consultations in primary health care / Kaija Seppä, Mauri Aalto, Liisa Raevaara & Anssi Peräkylä // *Drug and Alcohol Review.* – Taylor & Francis Health Sciences, part of the Taylor & Francis Group. Vol. 23 (June 2004), s. 167–170 [ref.]

“Mitäs me sovittais”. S-partikkelin sisältävien hakukysymysten tehtävistä (E. summary: The function of Finnish wh-questions containing the particle) // Virittäjä. 108 (2004) : 4, s. 531–558 [ref.]

Reuter, Mikael: Goda och onda finlandismer? // *Språkets vård och värden: en festskrift till Catharina Grünbaum.* – Stockholm : Norstedts ordbok 2004. ISBN 91-7227-409-3, s. 146–156

Ruppel, Klaas: Älgu käynnistyi // *Virittäjä.* 108 (2004) : 1, s. 92–96

The basic structure of Älgu database (version 1.0) // Nordisk sprogteknologi 2003. – København : Museum Tusulanums Forlag Københavns Universitet 2004, s. 59–60

Germaanisista kielistä ja vääristä ystäväistä // Kääntäjä. – Helsinki : Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto. 2004 : 2, s. 6

Sorjonen, Marja-Leena: Searching for words : syntactic and sequential construction of word search in conversations of Finnish speakers with aphasia / Marja-Liisa Helasvuo, Minna Laakso, Marja-Leena Sorjonen // *Research on language and social interaction.* – [Mahwah, NJ] : L. Erlbaum Associates. Vol. 37 (1), s. 1–37 [ref.]

Toriseva, Marianne: Kansainvälinen diskurssintutkimuksen kesäkoulu Aalborgissa 18.–23.8.2003 / Marianne Toriseva ja Heidi Koskela // *Virittäjä.* 108 (2004) : 1, s. 116–119

Kriittisen diskurssintutkimuksen konferenssi Valenciassa 5.–8.5.2004 // Virittäjä. 108 (2004) : 3, s. 423–426

Valtavuo-Pfeifer, Ritva: Deutsche Namen als Spiegelung historischer Sprachkontakte in Finnland // *Namenwelten.* – Berlin : Walter de Gruyter cop. 2004. – ISBN 3-11-018108-8, s. 483–499

Yleistajuiset artikkelit – Populära artiklar

(352 sivua)

Aapala, Kirsti: Omenasta on moneksi // *Kielikello.* – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 3, s. 26–28

Rakkaiden lintujen monet nimet // Kielikello. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 2, s. 4–8

Ainiala, Terhi: Kaupunki nuorten silmin: paikannimistön kertomaa // *Virke : Äidinkielen opettajain liiton jäsenslehti.* – Helsinki : Äidinkielen opettajain liitto. 2004 : 2, s. 50–52

Nimiklinikka avoinna Sukumessuilla // Hiidenkivi. (2004) : 4, s. 50–51

Pääkaupunkiseudun slanginimistöä. Ytimestä Kehärille // Kielikello. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 10–12

Ytimestä Kehärille : stadilaisen nuoren mestat // Tšilari : Stadin slangi ry:n jäsen- ja tiedotuslehti. – [Helsinki] : Stadin slangi. 2004 : 1, s. 6–7

Alanen, Timo: Jokioisten kartanon tilikatkelmia vuosilta 1618 ja 1619 // *Vuosikirja / Lounais-Hämeen kotiseutu- ja museoyhdistys.* – Forssa : Lounais-Hämeen kotiseutu- ja museoyhdistys. 73 (2004), s. 42–48

Someron Osuuskaupan toimitalon taustatietoja ja merkitys // Someron joulu. – Somero : Somero-seura. ISSN 1235-3485. 2004, s. 54–55

- Vesistöjen arvostus ennen vanhaan // *Vuosikirja 2004*. – Somero : Someron vesiensuojeluyhdistys, s. 9–11
- Arvassalo, Leija:** Magneettinen signaali // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 3, s. 40 (Kysyttyä)
- Eronen, Riitta:** Alkuvuoden sanoja // *Kieliviesti* : ruotsinsuomalainen kielenhuollon tiedotuslehti. – Stockholm. 2004 : 2, s. 20
Kielestä kiinni // *Ylioppilasaineita*. – Helsinki : Äidinkielen opettajain liitto (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia ; 237). 2004, s. 146–149
Kielitoimiston sanakirjan uudissanoja // *Kieliviesti* : ruotsinsuomalainen kielenhuollon tiedotuslehti. – Stockholm. 2004 : 4, s. 8
Kysymyksiä ja vastauksia // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 3, s. 3
Leikkivä kieli // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 2, s. 3
Merenkulkusanasto kummastuttaa : Vastaus // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 42 (Kysyttyä)
Pilkulleen // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 3
Ro-pax-alus // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 42 (Kysyttyä)
Ro-ro ja lo-lo // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 42 (Kysyttyä)
Sanat kirjoissa // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 4, s. 3
Uudissanoja Kielitoimistosta // *Kieliviesti* : ruotsinsuomalainen kielenhuollon tiedotuslehti. – Stockholm. 2004 : 3, s. 12–13
Uudisverbejä Kielitoimistosta // *Kieliviesti* : ruotsinsuomalainen kielenhuollon tiedotuslehti. – Stockholm. 2004 : 1, s. 23
Vuoden sanoja // *Mitä missä milloin 2005*. – Helsingissä : Otava 2004, s. 143–145
Yhteen vai erikseen? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 18
- Forsblom-Nyberg, Ylva:** God medicinsk praxis // *Finlands kommuntidning*. – Helsingfors : Finlands kommunförbund. 12 (2004) : 5, s. 25 (Språkörat)
Medicinsk språkvård på svenska i Finland (E. summary: Language planning for Swedish language of medicine in Finland) // *Terminfo*. – Helsinki : Tekniikan sanastokeskus. 2004 : 4, s. 7, 24
- Granqvist, Kimmo:** Kamle maale! // *Zirikli*. – Helsinki : Suomen Romaniyhdistys ry. 2004 : 1, s. 1
Kotuksen kuulumisia // *Zirikli*. – Helsinki : Suomen Romaniyhdistys ry. 2004 : 1, s. 21
Mitä kuuluu, romanikieli? // *Zirikli*. – Helsinki : Suomen Romaniyhdistys ry. 2004 : 1, s. 13–14
- Grönros, Eija-Riitta:** Kielitoimiston sanakirja // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 4, s. 4–8
Kunnallisvaalit ja kuntavaalit // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 4, s. 38 (Kysyttyä)
- Hedman, Henry:** Salaperäisyyden varjo // *Latšo diives* : romaniväestön koulutusyksikön tiedotuslehti. – Helsinki : Opetushallitus. 2004 : 2, s. 14–16
- Heikkinen, Vesa:** Isän ja pojan ja Hesarin nimeen // *Journalisti*. - Suomen Journalistiliitto. 20.8.2004
Tekstintutkimuksen aineksia // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004, s. 12–13
Virkakieli, kenen kieli? // *Lakimies*. – Helsinki : Suomalainen lakimiesyhdistys. 102 (2004) : 1, s. 90–94
- Hiidenmaa, Pirjo:** Erikoiskielet kehittävät suomen kieltä (E. Summary: Special languages and language development) // *Terminfo*. – Helsinki : Tekniikan sanastokeskus. 2004 : 2, s. 7–8, 23–24
Hyvät lukijat : sensorin mietteitä kevään aineista // *Ylioppilasaineita*. – Helsinki : Äidinkielen opettajain liitto (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia ; 237). 2004, s. 36–59
Språkvård och textvariation // *Språk i Norden 2004*. – Oslo : Novus, 2004, s. 103–109
Tietoa, kypsyttää vai sanomisen taitoa? Äidinkielen ylioppilaskoe muinaisista roomalaisista nykypäivään // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 3, s. 4–7
Yhdestä suomesta moneksi // *Hiidenkivi*. (2004) : 2, s. 16–18
- Hurme, Tuure:** J. L. Runeberg päätoimittajana // *Hiidenkivi*. (2004) : 6 , s. 13–15
Turhaa toistoa? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 3, s. 33–35
- Hurta, Heikki:** Anagrammi, palindromi ja sananmuunnos // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 2, s. 32–33
Murre, sanat, murre sanat ja murre sanakirja // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004, s. 8–9
Suomalaisittain, venäläisittäin: johdostyyppin pulmia // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 26–29
- Hyvärinen, Riitta:** Kielen elämää vuonna 1954 // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 22–25

- Millaista on IT-kieli nykyään? // *Sihteeri & assistentti* : sihteerien & assistenttien ammattilehti. – Helsinki : BBM, 2004 : 3, s. 43–44
- Murteet näkyvät kirjakeleissä // *Sihteeri & assistentti* : sihteerien & assistenttien ammattilehti. – Helsinki : BBM, 2004 : 8, s. 54–55
- Säännöt ohjaavat ristikon laatijaa // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 2, s. 36–37 (Kieli työssä)
- Tunne tyyliä, vältä virheet // *Sihteeri & assistentti* : sihteerien & assistenttien ammattilehti. – Helsinki : BBM, 2004 : 4, s. 60–61
- af Hällström, Charlotta – Eivor Sommardahl – Aino Piehl:** Enkät till språknämnderna om samarbetet mellan nämnderna och skolvärlden // *Språk i Norden 2004*. – Oslo : Novus, 2004, s. 149–169
- Hänninen, Anneli:** Käsikassara ja työrukkanen <URL: <http://www.kotus.fi/aineistot/murre/> >
Leikkitoimituksia <URL: <http://www.kotus.fi/aineistot/murre/tiesitkotaman/leikkitoimituksia.shtml> >
- Joki, Leena:** Silkkie ta šulkuo. Karjalan kielen sanakirja valmistuu // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 4, s. 14–17
- Kankaanpää, Salli:** Näkyykö taivaalla salamia? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 2, s. 39 (Kysyttyä)
- Onko sää sateista vai sateinen? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 2, s. 39 (Kysyttyä)
- Virasto leikkii kielellä // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 2, s. 20–22
- Kolehmainen, Erkki I.:** Tietotekniikan merkintöjen määrittely alkanut // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 4, s. 35
- Tietotekniikka toimimaan käyttäjien kielen ja kulttuuriympäristön ehdoilla : uuteen kansainväliseen projektiin osallistuu Suomesta opetusministeriön vauhdittamana laaja asiantuntijoiden ja eri intressipiirien verkosto // *SFS-tiedotus*. – Helsinki : Suomen standardisoimisliitto, 36 (2004 : 5), s. 52
- Ääkköset opetettava tietokoneille // *Helsingin Sanomat*. – Helsinki : Sanoma Oy, 31.5.2004, s. A4 (Vieraskynä)
- Kolehmainen, Taru:** Hyvää joulua Kielitoimistosta! // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 4, s. 40–41
- Musiikkimaku – mikä sitä muovaa? Musiikkiaiheisten ylioppilasaaineiden tarkastelua // *Rondo classica* : klassisen musiikin erikoislehti. – Helsinki : Musiikkikustannus Rondo, 42 (2004) : 4, s. 32–34
- Olli kielenhuoltajana // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 3, s. 13–17
- Korhonen, Ritva:** Asutusnimihakemisto sanakirjassa // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 4, s. 10–13
- Landén, Charlotta:** Mediespråk – ett språkligt hjälpmedel för journalister // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken, 2004 : 1, s. 18–19
- Språkvård för massmedierna. Språkörat – språkvård för regionala dagstidningar och FNB // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004, s. 15
- Lauerma, Petri:** Arkkirunoilija Carl Borg 1800-luvun kirjakielen varhainen uudistaja // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 3, s. 18–22
- Lyytikäinen, Erkki:** Arkistojen aarteita // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004, s. 10–11
- Avokelanauhat hapertuvat arkistoissa. Murreäänitteet pelastettava – kunnat mukaan digitoitihankkeeseen // *Kuntalehti*. – Helsinki : Suomen kuntaliitto, (2004) : 12, s. 26 (Tätä mieltä)
- Länsimäki, Maija:** Tea taas utala – sanaristikkosanoja // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 2, s. 34–35
- Tuore suomalais-virolainen suursanakirja // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004, s. 6–7
- Malmivaara, Terhi:** Kirjoittajana kehittymisen eväät // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 3, s. 8–10
- Mikkonen, Pirjo:** Brugge vai Brügge? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 1, s. 41 (Kysyttyä)
- Burgund vai Bourgogne? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 1, s. 41 (Kysyttyä)
- Elsassin vai Alsacen viiniä? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 1, s. 41 (Kysyttyä)
- Miksi Nizza? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 1, s. 41 (Kysyttyä)
- Parikkalan nimestä // *Parikkalan sanomat*. – Parikkala : Keski-Karjalan kustannus, 15.1.2004
- Sillämäestä Rannametsaan – virolaiset nimet suomen kielessä // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004 : 3, s. 37–39

- Strasbourg, Luxembourg ja Bryssel // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 41 (Kysyttyä)
- Moilanen, Raija:** Miten uudissanat kotoutua ja kotouttaa ovat kotiutuneet kieleemme? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 2, s. 40 (Kysyttyä)
- Nuolijärvi, Pirkko:** Direktören har ordet : Ordböckernas år // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004, s. 4–5
- Johtajan katsaus : Sanakirjojen vuosi // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004, s. 2–3
- Nainen kertoo työstään // *Pirta*. – Helsinki : Kalevalaisten naisten liitto. 43 (2004) : 1, s. 14–17
- Pohjoinen ulottuvuus kielessä ja kirjallisuudessa // *Pirta*. – Helsinki : Kalevalaisten naisten liitto. 43 (2004) : 4, s. 12–15
- Suomi kieliyhteisönä // *Suomen kulttuurihistoria. 4. Koti, kylä, kaupunki*. – Helsinki : Tammi 2004, s. 503–507
- Äidinkieli // *Äidinkieli ja kirjallisuus. Käsikirja / Anne-Maria Mikkola ... [et al.]*. – Porvoo – Helsinki : WSOY 2004, s. 66–76
- Nuolijärvi, Pirkko - Piehl, Aino:** Säilyykö suomi Euroopan unionin työkielenä? // *Helsingin Sanomat*. – Helsinki : Sanoma Oy. 22.10.2004 (Vieraskynä)
- Nuutinen, Liisa:** Nettipäiväkirjasta // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 30–31
- Paananen, Ritva:** Kielitalo tutkii ja neuvoo // *Hiidenkivi*. (2004) : 2, s. 32
- Paikkala, Sirkka:** Kuntien vanhat nimet tulisi pyrkiä säilyttämään. // *Helsingin sanomat*. – Helsinki : Sanoma Oy. 18.10.2004 (Vieraskynä)
- Marttisen suvun ja sukunimen synty // *Paikkala, Jarmo: Marttinen*. – [Rautalampi] : Marttisten sukuseura 2004, s. 412–416
- Pahdatista Bagdadiin. Ulkomaiset nimet suomen kielessä // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 4–9 (Aikamatka kieleen)
- Se tavallinen Virtanen // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 4, s. 18–21 (Aikamatka kieleen)
- Sihvon suvun, sukuhaarojen ja nimen synnystä / Sirkka Paikkala, Jarmo Paikkala, Jouko Sihvo // *Paikkala, Jarmo (toim.): Sihvo : karjalainen suku. Kaukolan, Valkjärven ja Lemminkisen*. – Jyväskylä : Sukuyhdistys Sihvo ry. 2004, s. 30–37
- Paloposki, Outi:** 'Aika painaa! Riitta Virkkunen väitteli Tampereella oopperan tekstilaitekäännöksistä' // *Kääntäjä*. 10/2004, s. 9
- Macbeth ja Ruunulinna. Paljaasta suomenoksesta mukaelmaan – ja takaisin // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 2, s. 9–12
- Piehl, Aino:** 21. vuosisata ja 2000-luku // *Virallinen lehti*. 28.7.2004 (nro 87, s. 8–9) (Hyvää virkakieltä) Ilm. myös verkossa: <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/vk2004_4_21_vuosisata.shtml>
- Eurooppa ja Euroopan unioni // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 2, s. 41 (Kysyttyä)
- Eurooppa laajenee – vai kutistuu? // *Virallinen lehti*. 7.4.2004 (nro 42, s. 29–30) (Hyvää virkakieltä) Ilm. myös verkossa: <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/virkakieli_eurooppa.shtml>
- Miten välttää korkeat edustajat? // *Virallinen lehti*. 6.10.2004 (nro 117, s. 22–23) (Hyvää virkakieltä) Ilm. myös verkossa: <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/vk2004_5_korkeaedustaja.shtml>
- Pyhälahti, Minna:** Hyvät tavat kaunistavat myös sähköpostia // *Sihteeri & assistentti*: sihteerien & assistenttien ammattilehti. – Helsinki : BBM.2004 : 7, s. 66–67
- Standardeilla selkeyttä // *Sihteeri & assistentti*: sihteerien & assistenttien ammattilehti. – Helsinki : BBM. 2004 : 2, s. 68–69
- Reuter, Mikael:** Forskningscentralens svenska verksamhet // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004, s. 14 **RO**
- Från ord till handling // *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 4, s. 3–4
- Hur eniga är vi om språknormen? // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 3, s. 3–4
- Mera om Internet/internet // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 1, s. 25 (Noterat)
- Ord, ord, ord... // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 1, s. 3–4
- Språkteknologi är dagens melodi – men det är människan som behärskar språket // *Språkbruk* –

- Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 2, s. 3–4
Svenskans framtid. Fél om idémötet i Åbo // *Hufvudstadsbladet*. 30.10.2004
- Reuter, Mikael – Sommardahl, Eivor:** Vi minns Björn-Eric Mattsson / Mikael Reuter & Eivor Sommardahl / *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 4, s. 34
- Eurooppalaisen merkistön merkkien suomenkieliset nimet [Elektroninen aineisto] / Kimmo Koskenniemi, **Klaas Ruppel, Erkki I. Kolehmainen** ... [et al.] Internet-versio. – Helsinki : Helsingin yliopisto, Yleisen kielitieteen laitos, 2004
< URL: http://www.ling.helsinki.fi/filt/info/mes2/merkkien_nimet.html >
Tästä julkaisusta on myös PDF-muotoinen versio
- Räsänen, Matti:** Kolme kuoli mellakoissa // *Virallinen lehti*. 28.5.2004 (nro 61, s. 15–16) (Hyvää virkakieltä) Ilm. myös verkossa: <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/vk2004_3_kolme_kuoli_mellakoissa.shtml >
Palvelujen vai palveluiden? Monikon genetiivimuotojen vaihtelusta // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 4, s. 22–25
Talon poika vai talonpoika? // *Virallinen lehti*. 28.1.2004 (Hyvää virkakieltä) Ilm. myös verkossa: <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/talon_poika_vai_talonpoika.shtml >
- Sandström, Caroline:** Hur hon, han, he blivit den och de i Nyland // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 2, s. 5–9
- Sipilä, Anna:** Mikä on roti? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 3, s. 40–41 (Kysyttyä)
- Sommardahl, Eivor:** Grammatik för envar // *Officiella tidningen*. – Nr 99, 25.8.2004, s. 11 (Myndigheternas svenska)
Ny upplaga av Stora finsk-svenska ordboken // *Officiella tidningen*. – Helsinki. Nr. 149, 22.12.2004, s. 19 (Myndigheternas svenska)
Ny upplaga av Svenskt lagspråk i Finland // *Officiella tidningen*. – Helsinki : Edita. Nr 49, 28.4.2004, s. 16 (Myndigheternas svenska)
Nyttig lustläsning // *Officiella tidningen*. – Helsinki. Nr 126, 27.10.2004, s.12 (Myndigheternas svenska)
Råd till webbskribenter // *Officiella tidningen*. – Helsinki. Nr 75, 30.6.2004, s. 20 (Myndigheternas svenska)
Vi måste förstå vad vi läser // *Vi och vår skola : medlemsblad för Förbundet Hem och skola i Finland rf*. – Helsingfors : Förbundet hem och skola i Finland, 2004 : 4, s. 10
- Storgård, Jennie:** Språkvård för massmedierna. Språkvård för Hufvudstadsbladet // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004, s. 15
- Torikka, Marja:** Hietamäen murre // <URL <http://www.yle.fi/teema/karjala/sivu.php?id=33>
Suomen ja Venäjän Karjalan nimistö // <URL <http://www.yle.fi/teema/karjala/sivu.php?id=141>
- Uusitalo, Helinä:** Jumalanmäellä // <URL http://www.kotus.fi/aineistot/nimiarkisto/tiesitkotaman/tiesitko_taman.shtml >
- Vaula, Sari:** Aiotko osallistua Naisten Kymppiin? // *Sihteeri & assistentti: sihteerien ja assistenttien ammattilehti*. – Helsinki: BBM .2004 : 3, s. 74–75
Yhteen vai erikseen? // *Sihteeri & assistentti: sihteerien ja assistenttien ammattilehti*. – Helsinki: BBM 2004 : 6, s. 66–67
- Westerberg, Pia:** Föll mormor ner från Finlandiahuset? Rapport från språkvårdsdagen // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 2, s. 23–25
För svenskan – i tid! // *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 4, s. 25–26
- Viertö, Annastiina:** Saanko eläkettä? // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 1, s. 32–34
Taivuta, johda, yhdistä oikean välimerkin avulla // *Sihteeri & assistentti : sihteerien & assistenttien ammattilehti*. – Helsinki : BBM, 2004 : 5, s. 92–93
- Yli-Paavola, Jaakko:** Aleksis Kiven metsässä // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 4, s. 26–28
- Äikäs, Monica:** Ordföljdsproblem // *Arena för modersmål och litteratur* : medlemsblad för Svenska modersmålslärares föreningen i Finland. – Helsingfors : Svenska modersmålslärares föreningen i Finland. 2004 : 3, s. 16
Restriktiva och icke-restriktiva relativsatser // *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 2, s. 37–38
Skriv svenska! // *Arena för modersmål och litteratur* : medlemsblad för Svenska modersmålslärares föreningen i Finland. – Helsingfors : Svenska modersmålslärares föreningen i Finland. 2004 : 4. - 1s.
Termer och konstruktioner // *Arena för modersmål och litteratur* : medlemsblad för Svenska modersmålslärares föreningen i Finland. – Helsingfors : Svenska modersmålslärares föreningen i Finland. 2004 :

1, s. 8

Tvåspråkighet och språkkompetens // *Arena för modersmål och litteratur* : medlemsblad för Svenska modersmållärföreningen i Finland. – Helsingfors : Svenska modersmållärföreningen i Finland. 2004 : 2, s. 36

Vart tog sambandsorden vägen? Om konnektiver och andra småord i översatt läromedelstext // *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 4, s. 12–17

Arvostelut – Recensioner

(94 sivua)

Eiras, Vuokko: Kurzrezension (Arv. teos: *Vanishing Voices. The Extinction of the World's Languages* / Daniel Nettle & Suzanne Romaine. – New York, 2000) // *Finnisch-ugrische Forschungen* : Zeitschrift für finnisch-ugrische Sprach- und Volkskunde. – Helsinki : Suomalais-ugrilainen seura. 58 : 1–3, s. 452–453

Suurteos suomen kirjakielen linnunnimistön kehityshistoriasta (Arv. teos: *Linnun nimi* / Kaisa Häkkinen. – Hämeenlinna, 2004) // *Sananjalka*. – Turku : Suomen kielen seura. 46 (2004), s. 203–207

Zur Geschichte der Nominalderivation im Wogulischen (Arv. teos: *Historische Nominalderivation des Wogulischen* / Timothy Riese. – Wiesbaden, 2001) // *Finnisch-ugrische Forschungen* : Zeitschrift für finnisch-ugrische Sprach- und Volkskunde. – Helsinki : Suomalais-ugrilainen seura. 58 : 1–3, s. 334–338

Eronen, Riitta: Litterär ordbok som inbjuder till nöjesläsning / Riitta Eronen ; översättning till svenska **Monica Äikäs** // *LexicoNordica*. – Oslo : Nordisk forening for leksikografi. Vol. 11 (2004), s. 229–234

Forsblom-Nyberg, Ylva: Om skrivande och retorik (Recension av: *Bra skrivet. Väl talat.Handledning i skrivande och praktisk retorik* / Bo Renberg. – Lund, 2004) // *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 4, s. 32

Gustafsson, Anna Maria: Språkets vård och värden (Recension av: *Språkets vård och värden. En festskrift till Catharina Grünbaum. Norstedts ordbok 2004*) // *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 4, s. 31

Heikkinen, Vesa: Mennyttä arkea etsimässä (Arv. teos: *Arkinen kumous / toimittaneet Matti Peltonen, Vesa Kurkela ja Visa Heinonen*. – Helsinki, 2003) // *Hiidenkivi* : suomalainen kulttuurilehti. – Helsinki : Stellatum. 11 (2004) : 4, s. 37

Miestutkija veistelee miehen mallia (Arv. teos: *Yhdestä puusta. Maskuliinisuuksien rakentuminen populaarikulttuureissa* / Arto Jokinen (toim.). – Tampere, 2003) // *Tieteessä tapahtuu*. – Helsinki : Tieteellisten seurain valtuuskunta. 2004 : 7, s. 64–66

Sanasoppaa, mediamuhennosta (Arv. teos: *Sananvapaus kauppatavarana* / Martti Valkonen. – Helsinki, 2003) // *Hiidenkivi* : suomalainen kulttuurilehti. – Helsinki : Stellatum. 11 (2004) : 3, s. 37

Sydämeltään sallalaisia: tutkimus Ruotsin lappilaisista (Arv. teos: *Sallan suurin kylä* / Hanna Snellman. – Helsinki : SKS, 2003) // *Tieteessä tapahtuu*. – Helsinki : Tieteellisten seurain valtuuskunta. 2004 : 8, s. 74–76

Heinonen, Tarja: Generative studies on Finnic and Saami (Arv. teos: *Generative approaches to Finnic and Saami linguistics* / ed. Diane Nelson & Satu Manninen. – Stanford, 2003) // *Finnisch-ugrische Forschungen* : Zeitschrift für finnisch-ugrische Sprach- und Volkskunde. – Helsinki : Suomalais-ugrilainen seura. 58 : 1–3, s. 374–376

Hurme, Tuure: Vuorovaikutusta etsimässä (Arv. teos: *Textual interaction: An introduction to written discourse analysis* / Michael Hoey. – London, 2001) // *Virittäjä*. 108 (2004) : 3, s. 438–447

af Hällström, Charlotta: Invitation till språksociologi (Recension av: *Språksociologi* / Jan Einarsson. – Lund, 2004) // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 3, s. 27–28
Tradis och funkis (Recension av: *Tradis och funkis. Svensk språkvård och språkpolitik efter 1800* / Ulf Teleman. – Nordstedts Ordbok, 2003) // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 2, s. 32–33

af Hällström, Charlotta – Sommardahl, Eivor – Piehl, Aino: Ny språklitteratur: Finland // *Språk i Norden 2004*. – Oslo : Novus, 2004, s. 212–220

Lappalainen, Hanna: Uudistettu laitos variaationtutkimuksen metodeista (Arv. teos: *Sociolinguistics. Method and interpretation* / Lesley Milroy & Matthew Gordon. – Oxford, 2003) // *Virittäjä*. – Helsinki : Kotikielen seura. – ISSN 0042-6806. 108 (2004) : 4, s. 613–621

Lauerma, Petri: Kirjakielten kehittämisen kiivaus (Arv. teos: *Slaavien kirjalliset traditiot ja kirjakielet. Aatehistoriallisia taustoja, kielellisiä valintoja, identiteettien kehityksiä* / Juhani Nuorluoto. – Helsinki, 2003) // *Tieteessä tapahtuu*. – Helsinki : Tieteellisten seurain valtuuskunta. 2004 : 4, s. 61–65

Maamies, Sari: Oikeuselämän lyhenteitä (Arv. teos: *Oikeuselämän lyhennesanakirja = Juridisk förkortningsordbok* / Heikki E.S. Mattila, Anne Jussila, Outi Kaltio. – Helsinki, 2004) // *Kielikello*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. 2004 : 4, s. 36–37

Mikkonen, Pirjo: Finska namn fascinerar (Arv. teos: *Nimet mieltä kiehtovat. Etymologista nimistöntutkimusta*

/ Alpo Räisänen. – Helsinki, 2003) / Pirjo Mikkonen ; översättning till svenska **Monica Äikäs** // Namn och bygd. 92 (2004), s. 181– 183 (Recensioner)

- Moisio, Arto:** Valikoitua (Arv. teos: Kyzytse marij jylme : leksikologij / L. I. Bartševa, I. S. Galkin. – Joškar-Ola, 2003) // *M. A. Castrénin seura : jäsentiedote*. – Helsinki : M. A. Castrénin seura. 2004 : 3, s. 10–11
- Reuter, Mikael:** Ny upplaga av SLAF // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 1, s. 25 (Noterat)
- Slotte, Peter:** Svenska ortnamn – stort och smått (Recension av: Svenskt ortnamnslexikon. Utarbetat inom Språk- och folkminnesinstitutet och Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet / redaktör: Mats Wahlberg. – Uppsala, 2003 ; Smånamn och andra ortnamn / Staffan Nyström. – Stockholm, 2003) // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 1, s. 27–28
- Sommardahl, Eivor:** Ny upplaga av Svenskt lagspråk i Finland (Recension av: Svenskt lagspråk i Finland / Red. Henrik Bruun, Ann-Marie Malmsten, Sten Palmgren. – Schildts Förlags Ab, 2004) // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 2, s. 33
- Sorjonen, Marja-Leena:** Puhekielen tilannevariaatio ja sen funktiot (Arv. teos: Variaatio ja sen funktiot. Erään sosiaalisen verkoston jäsenten kielellisen variaation ja vuorovaikutuksen tarkastelua. – Helsinki, 2004) / Marja-Leena Sorjonen ja Harri Mantila // *Virittäjä*. 108 (2004) : 4, s.604–609
- Westerberg, Pia:** Nordistikens historia i Finland (Recension av: Nordistikens historia i Finland / Harry Lönnroth (red.). – Tampere, 2004) // *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 4, s. 33
- Ny svensk skolordlista (Recension av: Svensk skolordlista. Fjärde upplagan. Nordstedts ordbok 2004) // *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 4, s. 32
- Skolan i Norden (Recension av: Språk i Norden 2004) // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 1, s. 31
- Språk och skrift i Europa (Recension av: Språk och skrift i Europa. Liten bok om Europas stater och språk / Roger Hansson et al. – 2004) // *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 4, s. 33
- Stafva eller stava? (Recension av: Stafva eller stava? Svenska rättskrivningssträvanden i Finland i slutet av 1800-talet / Olof Mustelin. – Helsingfors, 2004) // *Språkbruk*. – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 4, s. 33
- Vilppula, Matti:** Erkki Helamaa: Vanhan rakentajan sanakirja (Arv. teos: Vanhan rakentajan sanakirja : rakentamisesta, rakennuksista, rakenteista / Erkki Helamaa. – Helsinki, 2004) // *Bibliophilos*. – Helsinki : Bibliofiilien seura. 62 (2004) : 4, s. 40–42
- Äikäs, Monica:** Grammatiska grundbegrepp (Recension av: Grammatik / Östen Dahl. – 2003) // *Språkbruk* – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken. 2004 : 1, s. 30

Bibliografiat – Bibliografier

(12 sivua)

- Kristiansson-Seppälä, Anna-Liisa:** Julkaisut vuonna 2003 // *Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003*. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004, s. 21–32 Ilm. myös verkossa: <URL <http://www.kotus.fi/kirjasto/julkaisuluettelot/julkaisut03.shtml>>

Kieli-ikkuna // Helsingin Sanomat

(51 kieli-ikkunaa)

- Aapala, Kirsti:** Lemmenomena // *Helsingin Sanomat*. 19.10.2004, s. C5
Pisaroiita hiirenhammeella // *Helsingin Sanomat*. 17.8.2004, s. C4
Töyhtöpää pihlajapyy // *Helsingin Sanomat*. 16.11.2004, s. C7
Västäräkistä vähäsen // *Helsingin Sanomat*. 27.4.2004, s. C5
- Eronen, Riitta:** Biletääkö? // *Helsingin Sanomat*. 28.12.2004, s. C7
Vaaniiva tiikerihai // *Helsingin Sanomat*. 13.1.2004, s. C5
- Hurta, Heikki:** Donjuanin heteka // *Helsingin Sanomat*. 22.6.2004, s. C5
Kevät, touko ja kesä // *Helsingin Sanomat*. 4.5.2004, s. C8
Kuskin vaellus // *Helsingin Sanomat*. 29.6.2004, s. C5
Murhan arvoitus // *Helsingin Sanomat*. 15.6.2004, s. C6
Pieniä sanoja // *Helsingin Sanomat*. 23.3.2004, s. C5
Päin adventtia // *Helsingin Sanomat*. 14.12.2004, s. C6
Soi, sana kultainen // *Helsingin Sanomat*. 3.2.2004, s. C6
- Kolehmainen, Taru:** Joululaulut uusiksi? // *Helsingin Sanomat*. 21.12.2004, s. C6
Jätteiden puhdistusta // *Helsingin Sanomat*. 7.9.2004, s. C7

- Mistä kaneetti? // *Helsingin Sanomat*. 16.3.2004, s. C5
 Minne palokunta menee? // *Helsingin Sanomat*. 20.7.2004, C4
 Mission poluilla // *Helsingin Sanomat*. 9.11.2004, C5
 Mitä vikaa virastossa? // *Helsingin Sanomat*. 20.4.2004, s. C5
 Nöyrä hääpuku // *Helsingin Sanomat*. 24.8.2004, s. C5
 Pallollisen pelin pelillinen hallinta // *Helsingin Sanomat*. 10.2.2004, s. C4
Länsimäki, Maija: Ei osaa päivää sanoa // *Helsingin Sanomat*. 14.9.2004, s. C7
 Hikipajassa nälkäpalkalla // *Helsingin Sanomat*. 17.2.2004, s. C4
 Kuninkaan esiliina // *Helsingin Sanomat*. 30.3.2004, s. C4
 Käki kukkuu // *Helsingin Sanomat*. 25.5.2004, C4
 Lisää löylyä! // *Helsingin Sanomat*. 27.7.2004, C3
 Mämmipäivä // *Helsingin Sanomat*. 6.4.2004, s. C8
 Se vai he? // *Helsingin Sanomat*. 2.3.2004, s. C5
 Taivasalla // *Helsingin Sanomat*. 31.8.2004, C3
Malmivaara, Terhi: Yhteen vai erilleen? // *Helsingin Sanomat*. 3.8.2004, s. C4
Mikkonen, Pirjo: Keski-Suomi vai keskinen Suomi? // *Helsingin Sanomat*. 11.5.2004, s. C5
Paikkala, Sirkka: Kielettären kantapäillä // *Helsingin Sanomat*. 26.10.2004, s. C13
Piehl, Aino: Nobelia kumartamassa // *Helsingin Sanomat*. 23.11.2004, s. C5
Ryödi, Anna: Pasma, pirta ja sukkula // *Helsingin Sanomat*. 10.8.2004, s. C4
Sarvas, Leena: Reivataanko kurssia? // *Helsingin Sanomat*. 5.10.2004, s. C6
Vilkamaa-Viitala, Marjatta: Maurien jäljillä // *Helsingin Sanomat*. 21.9.2004, s. C4
 Mikä kumman kanooppi? // *Helsingin Sanomat*. 20.1.2004, s. C5
 Puolikuun valoa // *Helsingin Sanomat*. 8.6.2004, s. C5
Vilppula, Matti: Halkipohjoisesta maaetelään // *Helsingin Sanomat*. 1.6.2004, s. C4
 Hyvyytensä ansiosta, pahuutensa tähden // *Helsingin Sanomat*. 18.5.2004, s. C7
 Hyvää, sanoi mustapartainen mies, päivää! // *Helsingin Sanomat*. 12.10.2004, s. C7
 Ikkunasta akkunaan // *Helsingin Sanomat*. 24.2.2004, s. C3
 Inkri – muuan selviytyjä // *Helsingin Sanomat*. 30.11.2004, s. C5
 Koirankynnen leikkaaja // *Helsingin Sanomat*. 13.4.2004, s. C4
 Liian pitkä askel // *Helsingin Sanomat*. 9.3.2004, s. C4
 Maailman vaikein sana // *Helsingin Sanomat*. 7.12.2004, s. C8
 Marjatta matala neiti // *Helsingin Sanomat*. 27.1.2004, s. C5
 Mustasukkaisuutta yli rajojen // *Helsingin Sanomat*. 2.11.2004, s. C8
 Ruoveden pappilassa // *Helsingin Sanomat*. 28.9.2004, s. C5
 Turistiruotsilla Tukholmaan // *Helsingin Sanomat*. 6.7.2004, s. C4
 Varvas näkyy jo! // *Helsingin Sanomat*. 13.7.2004, s. C3

Kielijuttu // Aamulehti

Palsta ilmestyy 16 maakuntalehdessä
 (30 kielijuttua)

- Heikkinen, Vesa:** Iso käsi isolle kuvalle // *Aamulehti*. 27.9.2004
 Kelvolliseksi verovelvolliseksi // *Aamulehti*. 9.2.2004
 Kielenhuoltoa ja huolenkieltoa // *Aamulehti*. 26.4.2004
 Kieliopillinen metafora ja työtön // *Aamulehti*. 1.11.2004
 Käsite on kova sana // *Aamulehti*. 31.5.2004
 Oppia kieli kaikki // *Aamulehti*. 16.8.2004
 Paperille panemisesta // *Turun Sanomat*. 5.12.2004
 Päivän palat // *Aamulehti*. 27.9.2004
 Rupatellen // *Aamulehti*. 12.7.2004
 Työmatkalla merkityksiin // *Aamulehti*. 15.3.2004
Hyvärinen, Riitta: Isoisän monet nimet // *Aamulehti*. 19.4.2004
 Kielijuttu // *Aamulehti*. 9.8.2004
 Kolme varista istui aidalla // *Aamulehti*. 2.2.2004
 Kunnallisvaalien huhutaan kuolleen // *Aamulehti*. 24.10.2004
 Missä ovat sananlaskut // *Turun Sanomat*. 24.11.2004
 Mynshenit, porttukalit ja palttiat // *Aamulehti*. 20.9.2004
 Pastan ja peston takaa // *Aamulehti*. 8.3.2004
 Pihalla ja sisässä, osa 2 // *Aamulehti*. 12.1.2004
 Pintaremontoi tästä kiva koti // *Aamulehti*. 6.7.2004
 Utisnenä ja kielikorva // *Aamulehti*. 24.5.2004
Tiiliä, Ulla: Husin ja Rusin asioita // *Aamulehti*. 4.10.2004

Kielentutkijan kutistunut puku // *Aamulehti*. 15.12.2004
Kohde ja sen päätoteuttaja // *Aamulehti*. 7.6.2004
Kuurojen asialla // *Aamulehti*. 16.2.2004
Lomakerumbaa // *Aamulehti*. 23.8.2004
Pyykit roskikseen ja lamppu ranteeseen // *Aamulehti*. 5.1.2004
Suorasukaisuutta vai kurjuudella kerskailua? // *Aamulehti*. 21.7.2004
Suuret ja pienet päivän uutisissa // *Aamulehti*. 23.3.2004
Säästöistä lisää paperisotaa? // *Aamulehti*. 8.11.2004
Tasapuolisen huonoa kohtelua // *Aamulehti*. 4.5.2004

Kurkistin // Hiidenkivi

(34 kurkistinta)

- Aapala, Kirsti:** Ruotsista rantautuneita (Vastaus Hilka Reenkolan kysymykseen: Tuuvinkia ja väskynäsoppaa // *Hiidenkivi* 2/2004, s. 64) // *Hiidenkivi*. (2004) : 2, s. 64
- Ainiala, Terhi:** Pystyssä törröttävä // *Hiidenkivi*. (2004) : 1, s. 49
- Eronen, Riitta:** Ajan sana: Hallitusten väliset // *Hiidenkivi*. (2004) : 1, s. 46
Ajan sana: Ihan ite! // *Hiidenkivi*. (2004) : 2, s. 62
Ajan sana: Issikan kyydissä // *Hiidenkivi*. (2004) : 6, s. 54
Ajan sana: Myötähäpeä // *Hiidenkivi*. (2004) : 4, s. 44
Ajan sana: Oikealla asenteella // *Hiidenkivi*. (2004) : 3, s. 48
Ajan sana: Omastatunnosta omavalmentajaan // *Hiidenkivi*. (2004) : 5, s. 54
- Heikkinen, Vesa:** Päivystävä tekstintutkija: Annan luin // *Hiidenkivi*. (2004) : 5, s. 55
Päivystävä tekstintutkija: Leikin varjo // *Hiidenkivi*. (2004) : 6, s. 55
Päivystävä tekstintutkija: Nainen on nainen aina vaan? // *Hiidenkivi*. (2004) : 4, s. 45
Päivystävä tekstintutkija: Puu, joka kaatui // *Hiidenkivi*. (2004) : 1, s. 47
Päivystävä tekstintutkija: Suurinta Suomalaista Soopaa // *Hiidenkivi*. (2004) : 2, s. 63
Päivystävä tekstintutkija: Tiedettä ja tuntemusta // *Hiidenkivi*. (2004) : 3, s. 49
- Hurttu, Heikki:** Puisen aitauksen osa (Vastaus Marja ja Paavo Lounelan kysymykseen Mikä on häkkipuu? / *Hiidenkivi*. (2004) : 4, s. 44) // *Hiidenkivi*. (2004) : 4, s. 44
- Kamppi, Nina:** Ehkä myyrän tyyliä (Vastaus Tapio Horilan kysymykseen: Kylkimyyryä // *Hiidenkivi* 3/2004, s. 48) // *Hiidenkivi*. (2004) : 3, s. 48
- Lyytikäinen, Erkki – Yli-Paavola, Jaakko:** Maiden ja merien takaa // *Hiidenkivi*. (2004) : 1, s. 48
Maiden ja merien takaa: Kaupunkimatalla Inkerissä // *Hiidenkivi*. (2004) : 3, s. 45
Maiden ja merien takaa: Länsipohjassa hevoskaupoilla // *Hiidenkivi*. (2004) : 2, s. 59
Maiden ja merien takaa: Pertti Virtaranta päätti puheet // *Hiidenkivi*. (2004) : 1, s. 45
Maiden ja merien takaa: Ruijan rannalla // *Hiidenkivi*. (2004) : 6, s. 56
Maiden ja merien takaa: Sammuutta savoa // *Hiidenkivi*. (2004) : 5, s. 56
Maiden ja merien takaa: Uuden Suomen suomea // *Hiidenkivi*. (2004) : 4, s. 46
Viis kielestä? Vastaukset / Erkki Lyytikäinen ; Jaakko Ylipaavola // *Hiidenkivi*. (2004) : 1, s. 49
- Manni-Lindqvist, Tiina:** Henkilönnimen muunnos (Vastaus Johanna Viitaharjun kysymyksen: Mikä muntti? // *Hiidenkivi* 2/2004, s. 62) // *Hiidenkivi*. (2004) : 2, s. 62
- Rouvala, Katariina:** Monttuumin merkitys // *Hiidenkivi*. (2004) : 1, s. 49
- Tuominen, Eeva:** Kalkkoaja voimistuu (Vastaus Matti Norrin kysymykseen: Kalkkoamisen merkitys // *Hiidenkivi* 2/2004, s. 64) // *Hiidenkivi*. (2004) : 2, s. 64
Suutari viipyy tai epäonnistuu (Vastaus Heikki Hakamiehen kysymykseen Miksi ammus voi olla suutari? // *Hiidenkivi*. (2004) : 4, s. 47) // *Hiidenkivi*. (2004) : 4, s. 47
- Vilkamaa-Viitala, Marjatta:** Agapetuksen aivoituksia // *Hiidenkivi*. (2004) : 1, s. 46
Kepeätä tyyliä (Vastaus Ama Vainion kysymykseen Kulkine ja viihtylä yleiskieleen? // *Hiidenkivi*. (2004) : 4, s. 47) // *Hiidenkivi*. (2004) : 4, s. 47
- Yli-Paavola, Jaakko:** Viis kielestä? // *Hiidenkivi*. (2004) : 3, s. 45
Viis kielestä? // *Hiidenkivi*. (2004) : 5, s. 52
Viis kielestä? Vastaukset // *Hiidenkivi*. (2004) : 3, s. 49
Viis kielestä? Vastaukset // *Hiidenkivi*. (2004) : 5, s. 56

Reuters ruta // Hufvudstadsbladet

(21 kpl)

- Reuter, Mikael:** Altaner, terrasser och verandor // *Hufvudstadsbladet*. 30.6.2004
Anbudsförfarande // *Hufvudstadsbladet*. 14.4.2004
Beklagar sorgen // *Hufvudstadsbladet*. 17.3.2004
Digitalisering // *Hufvudstadsbladet*. 25.2.2004

Diskutera // *Hufvudstadsbladet*. 2.4.2004
Efter eget gottfinnande // *Hufvudstadsbladet*. 23.6.2004
En echaufferad chaufför på chaussén // *Hufvudstadsbladet*. 15.12.2004
Jag ber! // *Hufvudstadsbladet*. 18.2.2004
Kompanjonskap och partnerskap // *Hufvudstadsbladet*. 28.4.2004
Medlem i eller av något? // *Hufvudstadsbladet*. 6.10.2004
Normer i Norden // *Hufvudstadsbladet*. 15.9.2004
Nya SLAF har kommit ut // *Hufvudstadsbladet*. 12.5.2004
Nyfinländare? // *Hufvudstadsbladet*. 21.1.2004
Rita, konstruera och formge // *Hufvudstadsbladet*. 1.12.2004
Ska du krympa studentmössan? // *Hufvudstadsbladet*. 19.5.2004
Skattesats och inkomst // *Hufvudstadsbladet*. 17.11.2004
Språk i förändring // *Hufvudstadsbladet*. 4.6.2004
Stomla // *Hufvudstadsbladet*. 21.7.2004
Synpunkter på feedback // *Hufvudstadsbladet*. 10.3.2004
Översikt och kommentarer // *Hufvudstadsbladet*. 25.8.2004
Är du på mitt lag så är vinsten vår // *Hufvudstadsbladet*. 3.11.2004

Kuukauden Kielijutut

(12 kpl)

- Eronen, Riitta:** Hallitustenväliset // <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/ajan_sana_hallitustenväliset.shtml >
Uudet sanat // <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_4_uudet_sanat.shtml >
- Hiidenmaa, Pirjo:** Kielenhuollon haasteita // <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_6_kielenhuollon_haasteita.shtml >
Lain nimessä, kirjoittakaa ymmärrettävästi! // <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_1_hallintolaki.shtml >
- Hyvärinen, Riitta:** Millaista on IT-kieli? // URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_8_millaista_on_itkieli.shtml >
- Kankaanpää, Salli:** Kuntavaalit ~ kunnallisvaalit // URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_10_vaaliasiaa.shtml
- Kolehmainen, Taru:** Tehdäänkö kunnolla vai kunnollisesti? // <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_9_tehdaanko_kunnolla_vai_kunnollisesti.shtml >
- Länsimäki, Maija:** Poliittinen pilkkuvirhe // <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_2_pilkkujuttu.shtml >
- Maamies, Sari:** Sehän on selvä! // <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_12_selkea.shtml >
- Malmivaara, Terhi:** Terveisiä kuuntelijaeläimille // <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_5_kuuntelijaelain.shtml >
- Manni-Lindqvist, Tiina:** Joroisissa poutaa, Paraisilla sadekuuroja // <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_11_paikannimien_taiutus.shtml >
- Mikkonen, Pirjo:** Genetiivi nimissä // <URL http://www.kotus.fi/kielitoimisto/kielijutut/2004_3_genetiivi_nimissa.shtml >

Sähköiset tallenteet

(1 kpl)

Rainò, Päivi: Henkilöviittomien synty ja kehitys suomalaisessa viittomakieliyhteisössä [Elektroninen aineisto] (E. summary: The emergence and development of personal name signs among sign language users) / Päivi Rainò. – Helsinki : Kuurojen liitto, 2004. – 1 optinen levy (CD ROM) + tekstivihko (6 s.) (Deaf studies in Finland ; 2) Väitöskirja: Diss. : Helsingin yliopisto

Videotallenteet

(1 kpl)

Keeping a language alive [Videotallenne] / narrator: Glyn Banks ; manuscript: Lea Laitinen, **Jaakko Yli-Paavola** ; translations: Glyn Banks ; music: Aune Kuuva ; camera: Pekka Pulkkilä, Esko Gustafsson ; fishing sequence: Heikki Laitinen ; sound recording: Pentti Leppäaho, Kari Rajahuhta ; editing: Pekka Pulkkilä. – [Helsinki] : [University of Helsinki], [2004]. – 1 DVD-Video 26 min. Huomaus: Production: University of Helsinki and Research Institute for the languages of Finland Photography: Finnish literature society Järjestelmävaatimukset: DVD laitteisto

Lehdet – Tidskrifter

(671 sivua)

Hiidenkivi : *suomalainen kulttuurilehti* / julkaisijat: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Suomen Kotiseutuliitto, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. – Helsinki : Stellatum, 2004. ISSN: 1236-794X Ilm. tiheys: Kuusi kertaa vuodessa. 361 sivua.

Kielikello : *kielenhuollon tiedotuslehti* / Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. – Helsinki : Stellatum, 200. – ISSN: 0355-2675. Ilm. tiheys: Neljä kertaa vuodessa. 168 sivua.

Språkbruk / tidskrift utgiven av Svenska språkbyrån vid Forskningscentralen för de inhemska språken – Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken, 2004. ISSN: 0358-9293. Ilm. tiheys: Neljä kertaa vuodessa. 142 sidor.

Esitteet – Presentationer

(32 sivua)

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Forskningscentralen för de inhemska språken. Vuosikertomus 2003 / Toimittaneet **Ritva Paananen** ja **Sirkka Rautoja**. Julkaisuluettelon toimittanut **Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä**. – Helsinki : Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2004. – 32 s.

Kotuksen www-sivut

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen verkkopalvelu / Päätoimittaja **Raija Miikkulainen**.
Verkkosivusto <URL: <http://www.kotus.fi/> >

